

MALI Nedmontering
av Camp Nobel
pågår i Timbuktu.

DYKMATERIEL Under-
finansiering bakom
dykstoppet i FM.

FÖRBUNDSNYTT
I höst är det dags för
förbunds möte 2020.

nr. 3
2020

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

Samhällsstöd i coronakrisen

➤ Försvarsmaktens stöd till samhället under coronakrisen är omfattande. Personal sköter bland annat ambulanstransporter, upprättar vårdplatser och stödjer andra myndigheter med stabspersonal. Felix Waldenström är plutonchef på 1:a sjukhuskompaniet vid Försvarsmedicincentrum.

Mötet: Naznoush Habashian strider för en hållbar försvarsmakt

READY **FOR SWEDEN**

ROBUST AUTOMATKARBIN FRÅN CZ

CZ BREN 2
7,62×39 MM

TILLVERKAS I TJECKISKA REPUBLIKEN/EU
PÅVERKAS INTE AV AMERIKANSK EXPORT KONTROL
ETT PÅLITLIGT VAPEN VID ÖVERRASKANDE HÄNDELSE
OCH OLIKA SITUATIONER

CZ

For those
who know

www.czub.cz

Förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
44-50.

Det kommer en tid även efter corona

Sverige genomlever nu den kanske mest dramatiska samhällskrisen i modern tid. Coronapandemin och dess konsekvenser berör oss alla, i vårt yrkesliv såväl som privat. Utöver inställda övningar, utbildningar, möten och nya arbetsrutiner, har krisen för Försvarsmakten och dess anställda inneburit att vårt samhällsstöttande uppdrag blivit oerhört tydligt för Sveriges befolkning, och något som många av er fått ägna er åt de senaste veckorna. Detta har ni gjort med stor professionalitet, för vilket jag på förbundets vägnar tackar er från djupet av mitt hjärta.

Precis som vid tidigare kriser, skogsbränderna 2018 som det i minnet färskaste exemplet, har det blivit tydligt vilken resurs Försvarsmakten utgör för samhället. Detta har också uppmärksammats stort i media och annorstädes. Mycket har vi kunnat läsa och se om de fantastiska insatserna i form av sjukvårdsresurser och annat stöd Försvarsmakten bidrar med. Men mycket uppmärksamhet har också ägnats det vi inte längre kan göra – nedlagda beredskapslager, skrotade fältsjukhus och den i princip helt och hållet avvecklade totalförsvarsberedskapen. För oss som verkar inom de försvars- och säkerhetspolitiska områdena är detta dessvärre inga nyheter, resten av samhället däremot verkar tagna på sängen.

JAG KAN INTE annat än att dra mig till minnes citatet numera tillskrivet Alf Henriksson, ursprungligen myntat av den engelska poeten Francis Quarles. Ständigt dock lika sorgligt träffsäkert: "Gud och soldaten hedrar vi, när ofreden råder och de står oss bi. Men när fred råder och fyllda är faten, glömma vi Gud och föraktar soldaten".

Staten beslutar nu om stödåtgärder av en omfattning vi

aldrig tidigare skådat. Vilka samhällsekonomiska konsekvenser coronakrisen slutgiltigt kommer att föra med sig är ännu oöverblickbart, allt vi vet är att de kommer att vara enorma och att vi kommer att få leva med dessa konsekvenser under lång tid.

VIVET AV historien att just försvarsutgifterna är en tacksam budgetregulator för våra politiker. Det ligger dessvärre i farans riktning att så kan bli fallet även denna gång. Att utlovade satsningar uteblir eller skjuts på framtiden.

»Vikten av beredskap för det oväntade och otänkbara torde nu vara än mer uppenbar – det går inte att åtgärda brister när det redan gått åt skogen.«

kring vår säkerhet och beredskap måste alltid fattas utifrån att det värsta kan inträffa, inte utifrån en naiv bild av att det "aldrig drabbar oss". Den bilden torde nu för alltid vara hänvisad till den historiska skräphögen. Det kommer inte att duga att spara in på något så viktigt som det militära och civila försvaret, och det direkt efter att vi gått igenom den största samhällskrisen i modern tid.

I dag uppskattas våra insatser för samhället. Det blir upp till oss att se till att de inte glöms bort, när fred råder och fyllda är faten. ●

Håller du med?
Kommentera
ledaren på vår
Facebooksida.

Sådana beslut skulle, särskilt sett i ljuset av nu pågående samhällskris, vara förödande. Vikten av beredskap för det oväntade och otänkbara torde nu vara än mer uppenbar – det går inte att åtgärda brister när det redan gått åt skogen. Vi måste dra lärdom av det inträffade. Kommande försvarsbeslut och politiska beslut

Stockholm 21 april 2020
Lars Fresker
Förbundsordförande

»De flesta förband upprätthåller nu både ett yrkesförsvaret, värnpliktsförsvaret och i vissa fall både beredskap och insats utöver detta. Det finns nog de som skulle kalla läget ansträngt.«

Krönika av Jacob Fritzson.

30

AKTUELLT

- 8 | Haverikommissionen: Motstridiga uppdrag bakom dödsolycka
- 10 | Underfinansiering bakom dykstoppet i Försvarsmakten
- 12 | Nedmonteringen av Camp Nobel pågår i Timbuktu
- 16 | Must: ökad risk för konfrontation i närområdet

FÖRDJUPNING: CORONAKRISEN

- 18 | Uppdrag: Upprätta sjukhus
- 23 | "Vi stödjer samhället med allt vad vi kan"

KOMMENTAR

- 26 | Annika Nordgren Christensen: Försvarsinriktningsbeslut i skuggan av pandemikris

MÖTET

- 30 | Försvarsmaktens hållbarhetschef Naznoush Habashian

18

39

ANALYS

- 36 | Försvarsberedningen missar målet

INSÄNT/DEBATT

- 40 | "Säg människor istället för rader"

KRÖNIKA

- 42 | Jacob Fritzson: Bör vi växla fokus för våra ambitioner?

48

FÖRBUNDSNYTT

- 44 | Officersförbundet säger upp chefsavtalet
- 45 | Vad händer med avtalsrörelsen?
- 46 | Dags för förbundsmöte 2020
- 48 | Porträttet: Orry Finnermark – med sikte på fler GSS-medlemmar

12

OMSLAGSFOTO:
Anna-Karin Nilsson

»Speciell upplevelse att stå i den gigantiska mässhallen«

Som en följd av det ökade vårdbehovet i samband med coronautbrottet i landet har Stockholmsmässan i Älvsjö på kort tid byggts om till ett provisoriskt sjukhus.

För några veckor sedan, när arbetet med att bygga och utrusta sjukhuset pågick för fullt, besökte jag och fotograf Anna-Karin Nilsson mässan för att prata med militär personal från Försvarsmedicincentrum, Mellersta militärregionen och 26:e hemvärnsbataljonen om insatsen.

Att stå i den gigantiska mässhallen och se de långa raderna med sjukhussängar och respiratorer var en mycket speciell upplevelse. Plötsligt blev konsekvenserna av utbrottet av covid-19, som vid det tillfället fortfarande i vissa delar kändes rätt avlägsna, verkliga.

Än så länge har inte sjukhuset behövt tas i bruk, men om behovet uppstår finns där kapacitet att vårda 600 patienter.

På väldigt kort tid, och med kort varsel, har Försvarsmakten på många olika sätt bistått samhället med stöd i den pågående pandemin. Listan över myndighetens bidrag i coronakrisen är redan lång, och kommer med stor sannolikhet att bli betydligt längre den kommande tiden. Det var en ynnest att få ta del av en av dessa viktiga insatser på plats i Älvsjö.

Läs mer om Försvarsmaktens stöd till samhället och om hur myndighetens verksamhet har påverkats av coronautbrottet på sidorna 18 till 25.

Ta hand om er, i denna annorlunda och svåra tid.

»På väldigt kort tid, och med kort varsel, har Försvarsmakten på många olika sätt bistått samhället med stöd i den pågående pandemin.«

Josefine Owetz

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Christian Gård
Torino
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Anna-Karin Nilsson, Maria Widehed, Elin Åberg, Margareta Bloom Sandebäck, Annika Nordgren Christensen, Annica Ögren.

NUMMER 3, 2020

Officerstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 25.

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media
08-10 39 20
officerstidningen@bs-media.se
Annons boka senast en vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 4, 26 maj
Nr 5, 18 augusti

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till: ot@officersforbundet.se.

2022

EUROSATORY

13-17 JUNE 2022 / PARIS

THE UNMISSABLE
WORLDWIDE
EXHIBITION

1,802
exhibitors **+14,7%**

from 63 countries
65,9% of international

65 startups at Eurosatory LAB

98,721

Total attendance
(exhibitors, visitors,
press, organisers)

227

Official delegations
from 94 countries
and 4 organisations
(representing 760 delegates)

696

journalists
from 44 countries

75 Conferences

2,102 Business meetings made

2018 key figures

Handlingsplan för stärkt cybersäkerhet

→ Den 2 mars lämnade myndigheterna i den så kallade Samfi-gruppen över årets redovisning av gruppens samlade informations- och cybersäkerhetsplan till regeringen.

Majoriteten av åtgärderna syftar till att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberattacker och andra it-incidenter liksom att öka säkerheten i nätverk, produkter och system. Det här skriver FMV på sin webbplats. I

Samfi-gruppen ingår Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk (FMV), Försvarmakten, Post- och telestyrelsen (PTS), Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. /LS

Försvarmakten får nytt skolflygplan

→ Den 26 mars gav regeringen sitt tillstånd till Försvarmakten att anskaffa ett nytt skolflygplan för den grundläggande flygutbildningen. Därmed kan anskaffningen av ett propellerflygplan, ett så kallat basic trainer aircraft, inledas. SK 60 som i dag används som skolflygplan kommer dock att fortsätta vara i tjänst ytterligare några år. Det här uppger Försvarmakten på sin hemsida. I en kommentar till regeringsbeslutet säger flygvapenchefen, Carl-Johan Edström, att anskaffningen är en grundförutsättning för utbildningen av nya piloter i det nya militära flygutbildningssystemet. Det nya skolflygplanet förväntas tas i drift 2023. /LS

Foto: Jonas Helmerzon/Försvarmakten

Artillerisystemet Archer.

FÖRSVARETS MATERIELVERK

Högt tempo på FMV under omorganisationen

2019 levererade Försvarets materielverk, FMV, materielsystem till samtliga försvarsgrenar och stridskrafter. Samtidigt har mycket kraft lagts på den nya ansvarsfördelningen mellan myndigheten och Försvarmakten.

➔ I MYNDIGHETENS ÅRSRAPPORT framgår att fyra områden har präglats av FMV:s verksamhet under det gångna året.

Arbetet med att stärka förmågan att verka under kris och höjd beredskap har fortsatt genom bland annat utvecklandet av en alternativ produktionsplan.

Man har arbetat med förberedelser inför kommande tillväxt inom försvarsområdet genom att realiserbarhetspröva Försvarsberedningens rapport inför kommande försvarspolitiska inriktningsbeslut.

Under året har också ett omfattande omställningsarbete genomförts under implementeringen av den förändrade fördelningen av arbete mellan Försvarmakten och FMV. En ny finansiell styrmodell, ny organisation och ny ansvarsfördelning har under året krävt stora resurser.

VIKtiga MATERIELSYSTEM HAR levererats och förberetts till Försvarmakten.

Med stöd av FMV har man utvecklat en ny design för artillerisystemet Archer. Stridsbåtar och sambandsmateriel har levererats till amfibiebataljonen, ubåt av Gotlandsklass har sjösatts och uppgraderingar av de större taktiska stödsystemen samt träningsystemen till Jas 39 Gripen har beställts.

/MARIA WIDEHED

15 000

Så många kvinnor och män födda 2002 fick i början av april besked från Totalförsvarets rekryteringsmyndighet om att de ska kallas till mönstring, skriver myndigheten i ett pressmeddelande. Mönstringen är planerad att starta i augusti 2020 och pågå fram till sommaren 2021. Rekryteringsmyndigheten kommer sedan att skriva in runt 5 500 personer för värnplikt.

Inryck med restriktioner i Norge

→ I Norge genomfördes intaget av nya värnpliktiga som planerat, trots den pågående coronapandemin. Det här uppger norska försvaret på sin webbplats. För att minska risken för smittspridning har viss anpassning av verksamheten skett med bland annat intag i mindre grupper och fokus på socialt avstånd och god handhygien. /LS

NORTHERN WIND

Motstridiga uppdrag bakom dödsolycka

Att lösa uppgiften och inte röja sin närvaro ställdes mot kravet att upprätta ett säkerhetsavstånd till stridsfordon på 50 meter. Det ledde till att ett förläggningstält blev överkört och en hemvärnssoldat omkom. I mars kom Statens haverikommissions rapport om dödsolyckan under arméövningen Northern Wind.

➔ **NATTEN DEN 25 mars 2019** blev ett förläggningstält intill en skogsridå väster om Kalix älv överkört av ett stridsfordon 90 och en kvinnlig hemvärnssoldat från 145:e hemvärnsunderrättelsekompaniet avled på platsen. I haverirapporten från Statens haverikommission, SHK, beskrivs hur flera omständigheter bidrog till olyckan. Spaningsgruppen var underbemannad, tekniken undermålig, sambandet bristfälligt och det fanns en okunskap om stridsfordons uppträdande bland soldaterna. Som direkt olycksorsak uppges de motstridiga uppgifter som spaningsgruppen stod inför: att hålla sig dold för omgivningen och samtidigt kunna varna annalkande stridsfordon på minst 50 meters håll.

– I anvisningarna stod det att 50-metersgränsen var helig. Men någonstans på vägen har man avvikit från det, säger

» De hade riktigt gamla grejer som utvecklades på åttiotalet. «

Stefan Carneros, utredningsledare på Statens haverikommission.

AV HAVERIRAPPORTEN FRAMGÅR att gruppchefen och förbandsinstruktören under kvällen innan olyckan diskuterade principerna för posttjänsten. Man konstaterade att det nog kunde vara svårt att höra om ett stridsfordon närmade sig. Området bedömdes inte heller vara säkert från stridsfordon någonstans eftersom skogen mest bestod av myrtdallar och var framkomlig för stridsfordon. Samtidigt ansågs det inte möjligt att bemanna en dubbelpostering på grund av soldaternas behov av återhämtning. Gruppen var underbemannad med endast fem av åtta individer på plats och hade under dagen genomfört en ansträngande skidmarsch genom snörik terräng. Möjligheten att sätta upp larmanordningar uteslöt eftersom det skulle öka risken att bli röjd.

– Alla som deltar i en övning på alla nivåer har en skyldighet att säga stopp och avbryta verksamheten om man bedömer att säkerheten inte kan upprätthållas. Samtidigt ska ett sådant här beslut inte överlämnas till en enskild gruppchef och förbandsinstruktör utan fattas på ledningsnivå, säger Stefan Carneros.

Stridsfordonet gick först i en pluton med tre fordon. Plutonen var på väg att dra sig tillbaka och sökte sig ut i terrängen för att upprätta en ledningsplats. Stridsfordonen gick med släckt

Bilden är tagen vid olycksplatsen och visar hur stridsfordonen rört sig in i terrängen och mot förläggningssplatsen.

belysning för att minska risken för upptäckt. Den soldat i spaningsgruppen som hade post hörde inte stridsfordonet förrän ett träd knäcktes strax intill. Han skrek stanna och fordonet gjorde halt, men då hade man redan kört över förläggningstältet. I tältet befann sig fem personer, fyra i spaningsgruppen samt förbandsinstruktören. En hemvärnssoldat dog. Tre andra fick grävas fram men klarade sig utan fysiska skador.

– Det hade kunnat sluta ännu värre, konstaterar Stefan Carneros.

ENLIGT RAPPORTEN FANNS det brister i både samband och teknisk utrustning hos såväl fordonsplutonen som i spaningsgruppen. Spaningsgruppen kunde inte kvittera ut den sambandsutrustning som de tränat med eftersom den hade tilldelats andra. Det ledde i sin tur till att gruppen inte kunde använda den förläggningssplats som först var tänkt då sambandet vid den platsen var för dåligt med den aktuella utrustningen. I stridsfordonet hade besättningen endast en talradio och textmeddelanden att tillgå. Stridsfordonsplutonen

Stefan Carneros

Symbolerna vid den röda pilen visar läget för de tre stridsfordonen och den gröna pilen visar deras rörelseriktning vid tiden för olyckan. Den rödsvarta markeringen är väg 356.

Foto: Försvarsmakten

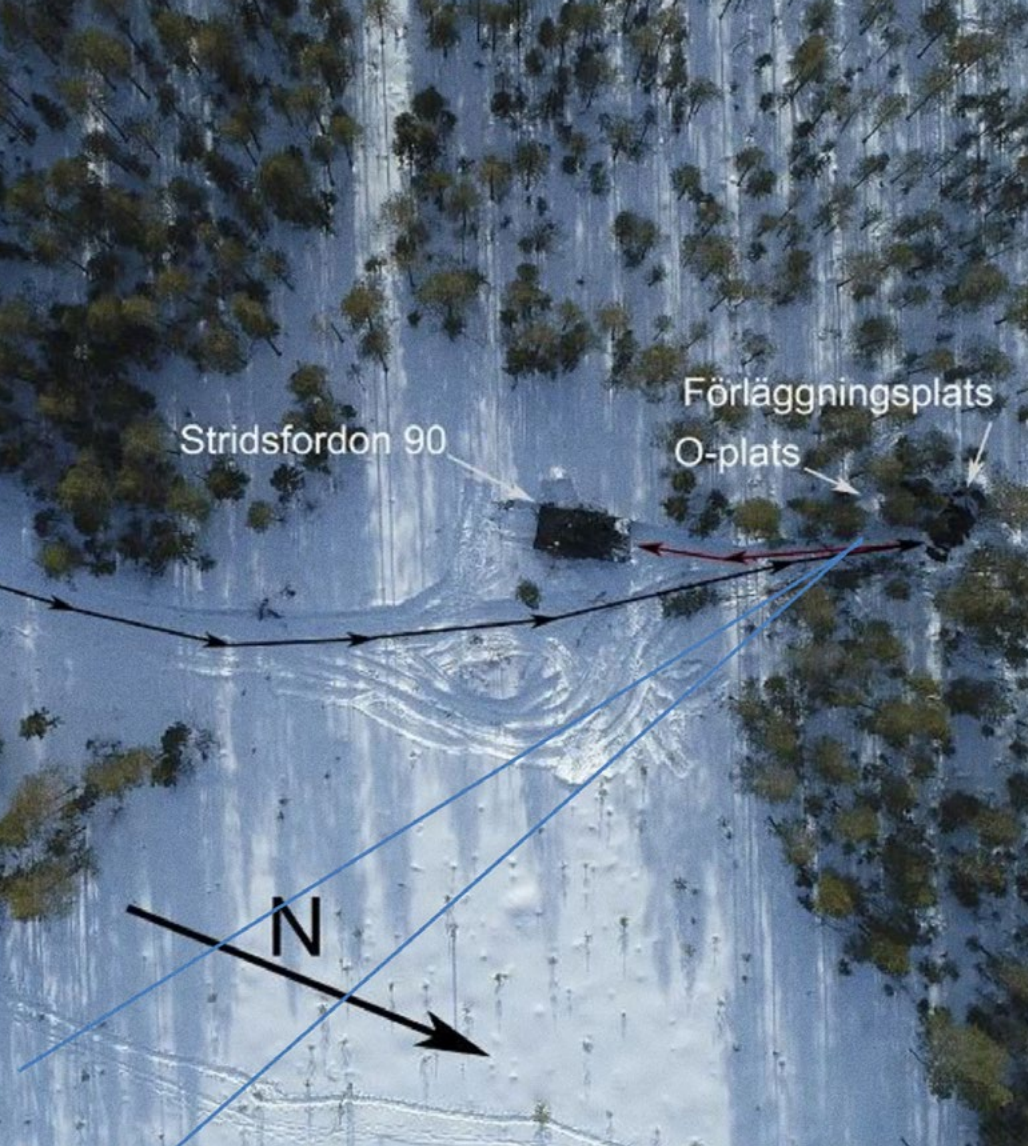

Foto: Forsvarsmakten

chef, som var vagnchef, ledde plutonen med stöd av en papperskarta i skala 1:100 000.

– Det här gjorde att man inte kunde få kontinuerliga och detaljerade uppdateringar och man visste inte var spaningsgruppen befann sig, säger Stefan Carneros.

DEN MATERIEL SOM användes för mörkerseende var föråldrad och gav ytterst begränsat stöd i den svarta natten, både hos fordonsplutonen och i spaningsgruppen.

– De hade riktigt gamla grejer som utvecklades på åttiotalet. Ur ett säkerhetsperspektiv var det naturligtvis inte bra, säger Stefan Carneros.

Han konstaterar att samtliga i spaningsgruppen var mycket erfarna soldater och att de löste spaningsuppdraget väl. Däremot ifrågasätter han rimligheten i att hemvärnssoldater med få övningsdygn ska utföra den här typen av uppdrag.

– Flera i spaningsgruppen hade varit jägarsoldater under värnplikten och var mycket erfarna, men frågan är hur länge man kan leva på gamla meriter. För den här typen av avancerade uppdrag borde man kanske tillåtas öva mer än de fyra till elva dagar per år som de övar i dag.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Statens haverikommissions rekommendationer till Forsvarsmakten

- Säkerställa att fastställda säkerhetsregler tillämpas i samtliga ledningsnivåer och övningsscenarier.
- Införa ett elektroniskt lednings- och lägesuppföljningssystem som medger en säkerhetsmässigt förbättrad uppföljning av övade enheter.
- Införa en försvarsmaktsgemensam metod för att sprida information om stridsfordons sätt att uppträda och de säkerhetsrisker som detta medför, till de förband som ska öva i samma område som stridsfordon.
- Vid kommande förändringar i vagnparken av stridsfordon 90 harmonisera förändringarna så att eventuella modifieringar inte medför ökade säkerhetsrisker förändringar av ytterligare skillnader i modifieringsstatus.

Foto: Forsvarsmakten

HALLÅ DÄR...

... brigadgeneral Stefan Andersson, **övningsledare för Aurora 20**. Mot bakgrund av utvecklingen av covid-19 senareläggs genomförandet av försvarsmaktsövningen.

→ Hur känns beslutet?

– Nödvärdigt och helt logiskt. Förutsättningarna har förändrats varje dag. Varje dag har vi följt den otroligt hårda belastning som ligger på samhället, man förstår att deras fokus inte kommer att ligga på våra totalförsvarsmoment utan att det måste vara på att kunna lösa sina huvuduppgifter.

→ Vad innebär detta för förmågeuppbyggnaden?

– Att Aurora inte blir av nu innebär att vi missar förmågeuppbyggnaden som vi skulle ha fått av genomförandet. Det hade gett massor med erfarenheter som vi behöver för att bygga totalförsvaret.

→ Vad gör övningsledning nu?

– Vi håller på att utveckla en stabsarbetsplan som svarar på frågan "vad fan gör vi nu då?". Vi planerar för utvärdering, dokumentation, rekommendationer och övriga slutsatser. Vi har också i uppgift att stödja en annan del i Högkvarteret och titta på när i tid det kan vara lämpligt att genomföra FMÖ, om det innebär 2021 eller 2022 är för tidigt att svara på.

/MARIA WIDHEID

Försvarmakten har haft omfattande problem med sin dykverksamhet under senare år.

Foto: Beza Mahmod/Försvarmakten

DYKVERKSAMHET

Underfinansiering bakom dykstoppet i Försvarmakten

Flera brister i Försvarmaktens dykmateriel kvarstår, enligt en ny rapport från Försvarets materielverks materielinspektion. När marinchefen beslutar att häva nyttjandeförbudet av dykssystemet är oklart.

➔ **ISLUTET** AV december publicerade Försvarets materielverks materielinspektion (FMV MI) sin andra delrapport om de åtgärder som vidtagits för att avhjälpa bristerna i Försvarmaktens dykmateriel. Förhoppningen var att läget skulle vara tillräckligt gott för att häva det nyttjandeförbud av dykmateriel som infördes sommaren 2018, men så var inte fallet.

– När vi är i mål går inte att säga, men vi fortsätter vårt arbete enligt Försvarmaktens åtgärdsplan, säger Carl-Johan Djurstedt Holm, Försvarmaktens dyköverledare vid marinstaben.

FMV MI konstaterar att flera av de problem som ledde fram till nyttjandeförbudet för snart två år sedan har åtgärdats. Men fortfarande kvarstår brister såsom avsaknad av vissa underhållsplåner, samordning av teknik- och

taktikutveckling samt ofullständiga instruktions- och handböcker för viss materiel. Materielinspektionen efterlyser också förbättrade logistikflöden i samband med årsöversyner av dykutrustning.

– Det har varit ganska mycket att åtgärda och det har tagit läng-

Carl-Johan Djurstedt Holm

» **Det har varit ganska mycket att åtgärda och det har tagit längre tid än vi räknat med.** «

re tid än vi räknat med, säger Carl-Johan Djurstedt Holm.

Enligt rapporten bottnar dykeriets problem i att verksamheten varit underfinansierad i flera år. Det har i sin tur lett fram till de relativt kostsamma och omfattande åtgärder som nu krävs för att skapa en säker och effektiv dykverksamhet. Äldre materiel är i behov av uppgradering samtidigt som man påbörjat planeringen inför anskaffning av ny materiel. Huruvida nya system kan köpas in beror på om dykverksamheten tilldelas tillräckligt mycket pengar för perioden 2022 till 2027.

– Annars får man fortsätta att halvtidsmodifiera och lappa och laga äldre materiel, säger Lars Nordin vid FMV MI. Men frågan är om det inte skulle bli ungefär lika dyrt som att köpa in nya system. Visserligen blir initialkostnaden för nyanskaffning högre än vidmakthållande, men på sikt sjunker utgifterna genom ett lägre underhållsbehov.

TROTS NYTTJANDEFÖRBUD STÅR dykverksamheten inte helt stilla utan fortgår i begränsad skala med hjälp av ett dispensförfarande på ett fåtal system. Dispensförfarandet gör att kompetensen kan upprätthållas till del även om systemen inte kan användas fullt ut. I juni väntas FMV MI:s slutrapport om Försvarmaktens dykmateriel.

/LINDA SUNDGREN

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Officersförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,90* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,90 %. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalningsanmärkningar och lägsta årsinkomst är 210 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,90 %, blir den effektiva räntan 5,01 % för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 112 953 kronor och din månadskostnad blir 1 883 kronor. Årsränta per 2020-03-02.

SEB

KAMIC
installation

Säkerhets-
klass
SSF3492!

RÖS-SKYDDAT SÄKERHETSSKÅP

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig och känslig information på servrar m.m. från intrång.

Välkommen att kontakta oss för mer info om våra säkerhetslösningar.

i samarbete
med

GUNNEBO

KAMIC INSTALLATION • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
GUNNEBO NORDIC AB • 010 - 209 51 00 • www.gunnebo.se

Foto: Fredrik Wennelund

»Jag tror att man ärligt kan säga att det är den farligaste insatsen vi gör, och också den mest komplicerade. Det handlar ytterst också för svensk sida om att bygga förmågan hos nationella förband och staber.«

Det säger Hans Wallmark, moderaternas utrikespolitiska talesperson, i ett inslag i Ekot om det planerade svenska specialförbandsbidraget till den franskledda styrkan Task Force Takuba i Mali.

Olycka med vådaskott i samband med vapenvård

→ Två hemvärnssoldater skadades när ett vådaskott gick av i samband med vapenvård efter en hemvärnsövning på Göteborgs garnison den 7 mars.

Den person som avlossade skottet blev skadad i handen och samma skott träffade även en kamrat i benet. De skadade soldaterna fördes med ambulans till Sahlgrenska universitetssjukhuset. **Personen med handschadan fick lämna sjukhuset samma kväll. Personen som skottskadades i benet har opererats med bra resultat,** skriver Försvarsmakten i en notis om olyckan.

Händelsen utreds som en arbetsplatsolycka av polisen. De övriga personerna i gruppen har fått krisstödshjälp och behandling för bullertrauma. //10

MALI

Nu flyttas den svenska campen

I mitten av april skulle det svenska insatsbidraget i Mali ha lämnat Timbuktu för Gao. Men förbandets uppgift att montera ner Camp Nobel har varit en komplex pussläggning försvårad av granatattacker och karantän.

VI NÅR KONTINGENTSCHEF överstelöjtnant Mattias Söderberg en vecka innan den planerade överlämningen av Camp Nobel.

Det svenska FN-bidraget i Mali har fram tills nu utgjorts av ett underrättelseförband med huvudsaklig placering i utkanten av Timbuktu. Uppdraget för Mali 11 har varit att för-

bereda ett nytt svenskt styrkebidrag inom Minusma. Man har nedmonterat svenska Camp Nobel och upprättat ny förläggning 40 mil österut. På Camp Castor i Gao tar Mali 12 över med uppdraget att genomföra säkerhetsoperationer.

– Vi ska utgöra en brygga mellan de här

Antagning till OP påverkas av provningspaus

→ Rekryteringsmyndighetens tillfälliga paus av provningsverksamheten som en följd av coronabrottet har påverkat antagningsprocessen till Officersprogrammet vid Försvarshögskolan. Det återstår drygt 250 personer som ska provas bland de sökande,

berättar Maria Gustafsson, chef för forsknings- och utbildnings- och studentavdelningen på FHS.

– Förhoppningen är att Rekryteringsmyndigheten snart ska kunna öppna och att alla behöriga sökande ska hinna provas, men FHS tillsammans med Försvarsmakten och TRM arbetar sedan ett par veckor tillbaka med att etablera en alternativ provning

som kan göras lokalt på de förband där många sökande just nu gör sin värnplikt eller är anställda vid. Inriktningen är att samtliga sökanden som uppfyller kraven kommer att erbjudas ett provningstillfälle”, säger Maria Gustafsson.

Totalt sökte 795 personer till höstens officersprogram. Målsiffran är satt till 250 antagna. //10

Nedmontering av tält på Camp Nobel i 45-gradig hetta.

Mattias Söderberg

DAVID ÅQVIST, PLANERINGSCHEF, jämför uppdraget med att "såga av grenen man sitter på". Det svåraste har varit personalavvecklingsplanen, alltså att planera vilka resurser man behöver i vilka skeden. Likaså har boendefrågan

krävt en utarbetad strategi och förbandet har haft stor hjälp av att FN upprättat tillfälliga bostadsmoduler.

En annan utmaning i planeringen har varit att inte ta några onödiga risker.

– Det handlar till exempel om kameraövervakningen av campen. När vi avvecklar den måste vi ersätta med soldater som står post och bevakar rent fysiskt, säger David Åqvist.

I skrivande stund ser man ut att få rotera hem som planerat, men covid-19 har försvårat uppgiften avsevärt. Sedan vecka 12 har man tvingats sätta all personal som roterat ner från leave i karantän. Mali 11 tillämpar karantän på två nivåer: dels karantän inne på campen, dels har man de två sista veckorna av missionen isolerat hela FN-anläggningen utanför Timbuktu.

– Corona har påverkat vår operativa uppgift mycket de senaste veckorna, vi har inte haft den mankraft som vi förväntat oss, säger Söderberg.

Det handlar inte bara om förbandet i sig, utan även om uteblivna systemstödsresor med expertis från Sverige till vissa avvecklingsmoment.

– Vi har fått omhänderta det själva istället.

SAMTIDIGT ÄR LÄGET i regionen oroligt och hotnivån hög. För bara några veckor

sedan dödades soldater i en attack mot en militärbas i staden Bamba, som ligger mellan Timbuktu och Gao. I januari i år skadades 18 personer från FN:s fredsbevarande styrkor i en attack i Tessalit, 50 mil norr om Gao.

Hur har hotbilden sett ut för Mali 11?

– Vi har tvingats höja beredskapen på Camp Nobel vid några tillfällen, då har det varit indikationer på indirekt bekämpning.

När det gäller attackerna i Bamba och Tessalit betonar Söderberg hur avstånden till Timbuktu är stora.

– De direktriktade attackerna har inte varit påtagliga här.

» Den stora utmaningen har varit att vi bor och lever på arbetsplatsen vi avvecklar. «

DEN NYA CAMPEN etableras närmare oroligheterna, i tregränsområdet mellan Niger, Mali och Burkina Faso. Det senaste året har här skett en markant ökning av väpnade extremistgruppers attentat mot såväl militära och civila mål.

– Hotbilden och säkerhetsläget i östra Mali går åt fel riktning. Det går inte längre att avvakta och observera.

/MARIA WIDEHED

FAKTA

Insatsen i Mali

På Camp Castor i Gao kommer Mali 12 att etablera sig. Det är ett skytteförband som ska genomföra säkerhetsoperationer till stöd för Minusmas stabiliserande operationer. Detta gör Mali 12 genom bland annat stridsspaning, övervakning och skyddsuppdrag.

Sedan tidigare finns och kommer även fortsättningsvis att finnas en nationell stödenhet för logistik med placering i Bamako. Det är Trängregementet som har ansvaret för Mali 11 och 12.

uppgifterna. Vi ska avveckla i Timbuktu, överlämna till FN och flytta i stort sett all materiel till Gao, säger Mattias Söderberg.

Det som inte flyttas till Gao flygs hem till Sverige. Infrastruktur som förrådstält, tälthallar, kablage och master lämnas över till FN.

UPPGIFTEN ATT MONTERA ner har varit komplex. Allt måste ske etappvis i rätt ordning, efter noggrann planering.

– Den stora utmaningen har varit att vi bor och lever på arbetsplatsen vi avvecklar. Under hela missionen har vi tvingats att montera ner vår egen förmåga, just nu finns inga boendetält – folk sover i stora tälthallar och verkstäder, säger Mattias Söderberg.

När vi pratar är det mesta rivet – mäss och kapell, liksom matsal. Sista veckan återstår tvätterier, tälthall och några hygienbaracker. Förråden står färdigpackade.

Malistyrkan i karantän: "Vi har kunnat bedriva fortsatt planering"

→ Spridningen av covid-19 har påverkat den svenska styrkan i Mali. Att 14 dagars karantän väntade efter leave fick planeringschef David Åqvist reda på först när han steg på planet mot Afrika.

– Man var inte en lika naturlig del i förbandet under karantäns-

tiden, men under omständigheterna har det ändå gått väldigt bra, säger han.

När flyget landade på flygplatsen i Bamako stod det klart att de svenska soldater skulle sättas i karantän under två veckor, fördelade mellan Camp Nobel i Timbuktu och Camp Mid-

David Åqvist

gård i Bamako. David Åqvist fick tillsammans med 22 kollegor sitta isolerad i Timbuktu. Innanför avspärningsband har en högst provisorisk camp i campen upprättats. För att kunna skicka in och ut materiel upprättades en in- och utlämningsfälla, där man hämtat och lämnat vid olika tidpunkter. Arbetsmoment i nedmontering- en har på så sätt kunnat flyttas in

innanför avspärningarna.

Hur har detta påverkat verksamheten för styrkebidraget?

– Det har funnits en otrolig ambition och vilja att lösa uppgifterna ändå, så vi har jobbat på inifrån karantänen. En fördel var att vi var många befattningshavare i karantän samtidigt och därför kunde bedriva fortsatt planering. **/MW**

Syftet med utbildningsinsatser är att stödja och stärka lokala aktörer så att de själva klarar av att upprätthålla ordningen i området.

INTERNATIONELLT

Utbildningsinsatser en global trend

Att vilja bidra med utbildning och träning istället för stridande förband i internationella konflikter är en global trend. Men att stödja lokala aktörer i ett världsland är komplicerat och kan i värsta fall förvärra motsättningarna. Det här visar en rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

ATT STÖDJA FREDSSKAPANDE insatser genom att stärka mottagarländernas försvarsmakter med utbildning, rådgivning och träning istället för att bidra med stridande förband är en internationell trend. Utbildningsinsatser är ett sätt att kunna bidra i konfliktområden och samtidigt minska risken för den egna personalen. Men FOI-rapporten "Local ownership in military capacity building" pekar också på en rad svårigheter med den här typen av insatser. I de fall ett krigshärjat land har en stark regering med egen försvarsmakt är frågan om lokalt ägarskap och vilken aktör som ska stödjas, sällan något bekymmer. Men många gånger är situationen en annan med flera olika aktörer med varierande intressen.

– Den lokala aktör som är bäst på att tillgodose säkerheten i ett område kan vara någon

utan koppling till landets försvarsmakt, säger Elin Hellquist, medförfattare till rapporten, och fortsätter.

– Tidigare fanns en konsensus inom forskningen att endast stödja regeringstroga förband i konflikter. Nu har forskningen i viss mån börjat svänga och det finns de som hävdar att man istället ska stödja den lokala aktör som har bäst förutsättningar att skapa säkerhet. Min bedömning är dock att det inte har skett något motsvarande skifte inom de internationella insatserna.

ELIN HELLQUIST SÄGER att lokal förankring är en förutsättning för att en internationell insats

ska lyckas. Men att stödja en lokal aktör är inte oproblematiskt, oavsett om det handlar om regeringstroga aktörer eller andra grupperingar.

– Som internationell aktör måste man vara medveten om att man själv blir en aktiv del i en maktfördelning när man väljer att stödja en part och samtidigt utesluter andra. Det finns heller inte alltid tydliga gränser mellan olika stridande grupperingar i ett område och i värsta fall kan man bidra till att förstärka en konflikt istället för att öka säkerheten. Man löper också risken att stödja beväpnade grupper som är korrupta och begår övergrepp, utan möjlighet att förändra dem.

Elin Hellquist

INOM UTBILDNINGINSATSER KAN också praktiska problem uppstå med lokala aktörer som lider brist på vapen, skyddsutrustning och annat.

– I exempelvis Somalia hade EUTM, European Union Training Mission, problem med somaliska soldater som strejkade för att de inte hade fått någon lön, säger Elin Hellquist.

Att stödja med utbildningsinsatser kräver andra kunskaper än deltagande med stridande förband. Elin Hellquist säger dock att den här typen av insatser tycks passa svensk personal bra.

/LINDA SUNDGREN

» **Den lokala aktör som är bäst på att tillgodose säkerheten i ett område kan vara någon utan koppling till landets försvarsmakt.** «

Ny masterutbildning i krisledarskap

→ Försvarshögskolan startar en ny masterutbildning i ledarskap under påfrestande förhållanden som skogsbränder, pandemier, terrorattentat, långvariga ström-

avbrott, cyberattacker och militära hot. Utbildningen riktar sig till civila chefer och experter, framför allt de med uppdrag inom totalförsvaret. **Enligt ett uttalande på Försvarshögskolans hemsida av Susanne Hede, lärare i ledarskap**

under påfrestande förhållanden, är utbildningen den första i sitt slag i landet. Utbildningen startar till hösten och är i grunden ett tvåårigt masterprogram, men går även att läsa som en ettårig magisterutbildning. /LS

NORDEFCO

Stora steg framåt för de nordiska länderna

Bättre informationsutbyte, fördjupade samarbeten och större övningar. Det är några av punkterna som sammanfattar Nordefco-året 2019, då Sveriges hade ordförandeskapet.

➔ **2019 VAR DET** tioårsjubileum för det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. För det svenska ordförandeskapet var målet att förbättra förutsättningarna för samarbete mellan länder under alla konfliktnivåer.

”Vi har vidareutvecklat pågående projekt men också lanserat nya initiativ. En speciell inriktning i år har varit att vidareutveckla det nordiska försvarssamarbetet i fred, kris och konflikt”, kommenterar försvarsminister Peter Hultqvist i Nordefco:s årsrapport.

Enligt försvarsministern har rådet tagit fram och testat ett nytt verktyg för bättre informationsdelning. ”Detta var ett stort steg framåt och de nordiska ministrarna har alla kommit överens om att vi borde utnyttja denna möjlighet.”

FÖRUTOM MÅLET ATT komma närmare en gemensam bild av säkerhetsläget under kris, beskriver Peter Hultqvist att

flera samarbeten under året har fördjupats. Bland dem den så kallade europeiska flaggövningen Arctic Challenge Exercise (ACE). Flygövningen var den största i Europa under året. Resultatet beskrivs som en milstaple.

”Övningar som ACE förbättrar inte enbart våra nationella förmågor att agera tillsammans, de visar också tydligt på det starka samarbete som finns mellan de nordiska länderna”, skriver Hultqvist i årsrapporten.

Dessutom har samtliga nordiska flygvapenchefer undertecknat ett avtal som ger möjlighet för beväpnade flygplan att använda alternativa landningsbaser i ett annat nordiskt land.

/ANNICA ÖGREN

Totalförsvarsforskning om fältsjukhuset i Älvsjö

→ Uppbyggnaden och driften av fältsjukhuset för coronapatienter på Stockholmsmässan i Älvsjö har blivit föremål för ett forskningsprojekt. Det är forskare vid Försvarshögskolan, FHS, som studerar aktörs-samverkan inom totalförsvaret genom att följa processerna kring fältsjukhuset. Ursprungligen skulle projektet rikta in sig på samverkansövningar, men när de ställdes in på grund av coronapandemin ändrade man inriktning. /LS

»Jag är ödmjuk inför min nya upp-gift och de utmaningar som väntar. Alla i armén behövs och våra medarbetare är mycket kompetenta och handlingskraftiga.«

Det säger brigadgeneral Laura Swaan Wrede, nyutträd ställföreträdande arméchef, i en artikel på Försvarsmaktens webbplats i samband med överlämningsceremonin på Livgardet.

USA återupptar produktion av personminor

→ I januari drog USA:s regering tillbaka sitt förbud mot produktion och användning av personminor, skriver Svenska FN-förbundets ordförande, Annelie Börjeson, i en debattartikel i Upsala nya tidning. Beskedet kommer samtidigt som världens länder siktar på att uppnå målet om en minfri värld senast 2025. Enligt artikeln skadades eller dödades 6 897 personer av minor eller andra explosiva lämningar under 2018. Sju av tio drabbade är civila och hälften av dem är barn. /LS

38 000

... par kängor, 350 000 t-shirts av olika modell, 100 000 trikåmössor, samt lågskor, tjänste-tecken, damasker, underkläder, gravidskjortor och handskar. Detta, och mycket annat, levererade FMV till Försvarsmakten förra året, skriver myndigheten i årsrapporten för 2019.

Generalmajor Lena Hallin, chef för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must.

SÄKERHET

Must: ökad risk för konfrontation i närområdet

Den utländska underrättelseverksamhet som riktas mot Sverige och Försvarsmakten ökar och metoderna är många. Trycket på Must har varit högt under 2019.

➔ "VI MÅSTE FÖRVÄNTA oss fortsatt global instabilitet under 2020", skriver Lena Hallin, chef för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, i årsöversikten för 2019.

Det globala säkerhetspolitiska läget präglas av osäkerhet och instabilitet. Den liberala och regelbaserade världsordning som utgjort grunden för det internationella systemet under lång tid står under press, skriver man i översikten. Samtidigt har situationen i närområdet försämrats och fortsatt att karaktäriseras av en ökad militär aktivitet, med ökad risk för militära incidenter och konfrontation.

Det har inneburit ett intensivt år för Must.

Mycket tid läggs på att följa utvecklingen i omvärlden, bland annat har man arbetat med att analysera och bedöma de pågående konflikterna i Mellanöstern och Afrika, liksom Kinas växande ekonomiska och politiska makt som får en allt större betydelse för Sverige och Europa. Man följer den föränderliga dynamiken mellan USA, Kina, Ryssland och EU som har påverkat det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde.

DEN UTLÄNDSKA UNDERRÄTTELSEVERKSAMHET som riktats mot Sverige och Försvarsmakten är omfattande, skriver man. Det handlar om signalspaning liksom data- och nätverksopera-

tioner. Dessutom används sociala medier som exempelvis LinkedIn för kontakttagning.

Under senare år har också antalet tillträdesbrott ökat. Personer som har ett stort intresse för hemliga militära anläggningar kartlägger, fotograferar och sprider information om dessa på internet – något som riskerar hamna i händerna på främmande makt.

Samtidigt ser man en tydlig trend i att handel, investeringar och tillgång till teknologi kopplas till säkerhetspolitiska intressen. Både Ryssland och Kina försöker kringgå exportrestriktioner i syfte att köpa militär teknik. Kina skickar militära forskare till svenska universitet och Ryssland har utökat sina forskningskontakter med västvärlden.

MUST BEDÖMER ATT verksamheten som bedrivs av främmande underrättelsetjänster gör att mer samverkan inom totalförsvaret och med externa partners blir ännu viktigare för att kunna möta den allt mer komplexa hotbilden.

Likasa lyfter man behovet av kunskaps-spridning till allmänheten. Det senaste årets medierapportering om rysk och kinesisk underrättelseverksamhet har sannolikt bidragit till en allmänt ökad förståelse om att främmande underrättelseverksamhet är en del av vardagen, står det i årsöversikten.

/MARIA WIDEHED

Eksjö

Med hela Småland
runt knuten

EKSJÖ INTERNATIONAL
TATTOO

7-8 AUGUSTI 2020

**Tre föreställningar i
den unika trästaden Eksjö!**

Upplev Arméns Musikkår,
musikalartisten Philip Jalmelid,
säckpipeblåsarna The South
Highlanders Pipes & Drums m.fl.!

FREDAG 7/8.....20.00

LÖRDAG 8/8.....15.00

LÖRDAG 8/8.....20.00

**Köp biljetter på
www.eksjotattoo.se**

EKSJÖ
KOMMUN

FÖRSVARSMAKTEN

Jolex

**– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions**

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Underrättelse- analytiker till FRA

**Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges
oberoende i världen?**

Just nu söker vi en analytiker som har den kre-
ativitet och uthållighet som krävs för att lägga
komplexa informationspussel och skapa förståel-
se för vad som egentligen händer i världen. Är du
den vi söker kan vi erbjuda ett spännande arbete i
en kunskapsintensiv verksamhet.

**På FRA arbetar vi med unika uppgifter
– för Sveriges säkerhet och integritet.**

Läs mer och ansök
senast 17 maj 2020 på www.fra.se

Uppdrag: Upprätta sjukhus

För att öka sjukvårdskapaciteten med anledning av coronavirusets spridning har Försvarsmakten fått i uppgift att stödja samhället med att bistå vid upprättandet av provisoriska sjukhus. Sjukhuset som har byggts upp på Stockholmsmässan i Älvsjö står sedan några veckor helt klart, men än så länge har det inte behövt tas i bruk.

Löjtnant Felix Waldenström, plutonchef på 1:a sjukhuskompaniet vid Försvarsmedicincentrum, FömedC, går över mässgolvet inne på Stockholmsmässan i Älvsjö. Det är fredagen den 27 mars och arbetet med att bygga det provisoriska sjukhuset pågår för fullt.

– På bara några dagar har det verkligen hänt hur mycket som helst härinne. Nu väntar vi bara på att vårdutrymmena ska bli färdigbyggda så att vi kan fylla dessa med utrustning, säger han.

Precis som på andra håll i landet har Region Stockholm den senaste tiden arbetat hårt med att öka antalet intensivvårdsplatser på grund av det ökade antalet patienter som smittats av coronaviruset. I samarbete med Försvarsmakten byggs därför ett komplett sjukhus i Stockholmsmässans lokaler.

– I morse kom det en transport med 40 sängar, som har stått i ett beredskapsförråd någonstans. I eftermiddag kommer det medicinsk utrustning för sex vårdplatser till med helikoptertransport, säger Felix Waldenström.

EN STOR PLANSCH på väggen visar skissen över byggnationen. Sjuksalarna, med tio vårdplatser i varje rum, har tagit form, och ligger i rad längs en flera hundra meter lång gång som går igenom mässhallarna. Stockholmsmässans hantverkare, Region Stockholms fastighetsbolag och inhyrda entreprenadfirmor arbetar samtidigt med olika delar av byggnationen.

– Det är som en väldigt stor byggarbetsplats. Vi är mellan 400 och 450 personer som jobbar härinne nu, varav Försvarsmaktens personal är runt 100

Lars Rask leder Försvarsmaktens insats på plats i Älvsjö. I vanliga fall är han operationsledare på Mellersta militärregionen.

» **DET ÄR SOM EN VÄLDIGT STOR BYGGARBETSPLATS. VI ÄR MELLAN 400 OCH 450 PERSONER SOM JOBBAR HÄRINNE NU, VARAV FÖRSVARSMAKTENS PERSONAL ÄR RUNT 100 STYCKEN.**

Lars Rask, militär insatschef

Fördjupning: Försvarsmakten och coronaviruset

Felix Waldenström, plutonchef på 1:a sjukvårdskompaniet vid Försvarsmedicincentrum.

jas i sjukvårdssystemet under Region Stockholm, säger Lars Rask.

INNE I EN av vårdsalarna, som är tom så när som på en brits och tillhörande apparatur, har försvarsminister Peter Hultqvist tidigare samma dag föreisats hur vårdutrymmena kommer att utrustas. Varje sal kommer att ha plats för avancerad utrustning, förråd, handfat samt ett badrum.

På långa rader i ena delen av mässhallen står sjukhussängar och medicinsk utrustning uppställda, i väntan på att flyttas in i vårdsalarna. Försvarsmakten bistår med medicinsk apparatur i form av bland annat respiratorer och övervakningsapparater.

– En del av denna utrustning som vi tagit med ingår vanligtvis i ett fältsjukhus, men vi har gjort anpassningar efter uppgiften. Kirurgisk förmåga är sådant som vanligen återfinns i ett fältsjukhus, men det har vi inte med hit, säger Felix Waldenström och fortsätter:

– Ett fältsjukhus är designat för operationer efter skott- och sprängskador på relativt unga och friska människor. Det är inte utrustning som är till för multisjuka, oftast äldre, patienter.

Ett sådant exempel är Försvarsmaktens sjuk-sängar, förklarar Ellinor Funegård Viberg, anestesijuksköterska vid Försvarsmedicincentrum.

– Våra sängar är inte anpassade för att behandla patienter som ska ligga i dem under en längre period. Vi kommer att byta ut madrasserna, för att minska risken för trycksår, säger hon.

Hon står vid några lastpallar tillsammans med två sjuksköterskekollegor och inventerar förbrukningsutrustning såsom injektionskanyler, tandborstar, tvättlappar och bäcken. Ytterligare beställningar av materiel är på väg.

Sjukvårdspersonalen från Försvarsmedicincentrum (FömedC) ska utbilda regionens vårdpersonal på den medicinska utrustning som Försvarsmakten bidrar med, därför har utbildningsmaterial tagits fram.

Vårdgivaransvaret ligger hos Region Stockholm, men Försvarsmakten står för viss materiel och utbildning.

– Vi har spelat in utbildningsfilmer på vår materiel för den vårdpersonal som är tänkt att arbeta med utrustningen. Vi har även haft vårdpersonal från Region Stockholm här som har föreisats på vår utrustning, säger Ellinor Funegård Viberg.

Vilken är den stora skillnaden mellan den här utrustningen och den som används i den civila vården?

– Vår utrustning är lite mer gammalmodig och stöttålig. I övrigt skiljer det sig inte så mycket åt. Men just våra respiratorer skiljer sig från den civila vården och därför behövs instruktionsfilmer och lathundar med knappologi för att underlätta användningen.

Samma vecka löser sjukhuskompaniet från FömedC uppgifter på två olika ställen. I Göteborg upprättar andra delar av kompaniet ett fältsjukhus utanför Östra sjukhuset.

EN HEMVÄRNSSOLDAT KOMMER körande med en truck lastad med ytterligare lådor med utrustning. Utöver Försvarsmedicincentrum och Mellersta militärregionen bistår också personal från Trängregementet och 26:e hemvärnsbataljonen i arbetet med att upprätta sjukhuset på Stockholmsmässan.

– Vi hjälper till med det som behövs. I dag har vi monterat

» EN DEL AV DENNA UTRUSTNING SOM VI TAGIT MED INGÅR VANLIGTVIS I ETT FÄLTSJUKHUS, MEN VI HAR GJORT ANPASSNINGAR EFTER UPPGIFTEN.

Felix Waldenström, plutonchef på 1:a sjukhuskompaniet

→ stycken, säger överstelöjtnant Lars Rask, militär insatschef.

Han leder Försvarsmaktens insats på plats i Älvsjö. I vanliga fall är han operationsledare på Mellersta militärregionen, MRM.

– Jag var här för rekognosering i söndags, då var det helt tomt härinne. De två sista båtarna från båtmässan höll precis på att rullas ut. Det är verkligen ett gigantiskt bygge och det har behövt gå i ett rasande tempo. Det som brukar ta några månader att bygga upp har gjorts på några dygn, säger Lars Rask.

Försvarsmakten ansvarar för att upprätta 30 intensivvårdsplatser och stödja med ytterligare vårdplatser. Totalt byggs det för 600 vårdplatser – om vårdbehovet som en följd av utbrottet av covid-19 så kräver.

– Insatsen är uppdelad i olika skeden. Första skedet består av att vi upprättar och tillser att Försvarsmaktens materiel kommer till den här platsen, sedan att den upprättas och kan nytt-

IVA Kronan

Fältsjukhuset vid Östra sjukhuset i Göteborg tog emot sina första patienter med covid-19 under påskveckan. Sedan öppnandet har fältsjukhuset fått kritik för att kunna äventyra patientsäkerheten. Nyligen kom beskedet att Sahlgrenska universitetssjukhuset och regionen beslutat att inte lägga in nya patienter på fältsjukhuset och att tättat bara ska användas om intensivvårdsplatserna inne på sjukhusen tar slut.

Mattias Sandell, anestesisjuk-
sköterska, och Johan Löfström,
intensivvårdssjuksköterska,
på 1:a sjukhuskompaniet vid
Försvarsmedicincentrum.

Fördjupning: Försvarsmakten och coronaviruset

→ sängar och inventerat materiel. Det är en massa olika småsysslor, säger Edward Runslätt från 26:e hemvärnsbataljonen, som nu monterar kabelkanaler längs väggarna tillsammans med två kollegor.

Totalt har ett 30-tal individer från 26:e hemvärnsbataljonen i Järva bistått i insatsen i Älvsjö.

– Vi är väldigt uppgiftsorienterade och vill lösa uppgiften. Samverkan har fungerat otroligt bra, säger Lars Rask och fortsätter:

– Hemvärnspersonal hjälper till i byggarbetet och skruvar, målar och liknande. Ingen uppgift är för stor eller för liten, ingenting får stoppa processen, Samarbetet här är ett bra exempel på hur totalförsvarsmekanismen ska fungera. Vi kommer att ta med oss väldigt mycket erfarenheter härifrån.

ANSVARET FÖR FÖRSVARSMAKTENS materiel har lämnats över till Region Stockholm. Försvarsmakten har inget vårdansvar för kommande verksamhet i det uppbyggda sjukhuset. Däremot kommer Försvarsmakten fortsatt att stötta med teknisk personal för att säkerställa driften av myndighetens materiel.

Sjukhuset i Älvsjö är sedan början av april klart för att tas i bruk så snart behov uppstår. Vid pressläggning av denna tidning har vårdplatserna ännu inte behövt användas.

FÖRSVARSMAKTENS STÖD TILL SAMHÄLLET

→ Försvarsmakten har nu helikoptrar med civil intensivvårdsutrustning tillgängliga för att kunna flyga coronasmittade patienter.

→ Försvarsmakten stödjer Folkhälsomyndigheten med nationell

provtagning, bland annat vad gäller logistik och inhämtning av prover.

→ Röntgen- och EKG-utrustning har levererats till fältsjukhusen i Göteborg och Stockholm.

Inställda studieresor för Högre officersprogrammet

För de som studerar på Officersprogrammet, OP, och Högre officersprogrammet, HOP, vid Försvarshögskolan sker för tillfället all undervisning på distans. Merparten av de praktiska momenten, som resor och övningar, är inställda.

→ I mitten av mars uppmanades Sveriges gymnasieskolor, högskolor och universitet att hålla stängt och övergå till distansundervisning.

– Alla har gjort ett fantastiskt jobb för att få detta att fungera trots blixtnabb omställning, och i vissa fall stora förändringar i kurser. Vi hade sedan tidigare en god infrastruktur i form av digitala verktyg och kunskap i pedagogiskt lärostöd för distansundervisning. Det underlättade övergången men det finns såklart utmaningar, säger Fredrik Ståhlberg, vicerektor på Försvarshögskolan.

Hur har utbildningarnas innehåll påverkats?

– Det påverkar framför allt studieresor, fältövningar och praktiska moment som har ställts in, säger Fredrik Ståhlberg.

Hur upplever ni att de studerande har påverkats av distansstudierna?

– Utbildningen på distans fungerar överlag bra med hänsyn till situationen. Självklart blir det vissa begränsningar. Inte minst att det sociala sammanhanget kring utbildningen försvinner och förändras. Det ger vanligtvis ett viktigt bidrag till helheten.

Kommer examenstillfällen att påverkas?

– Den faktiska examen, att våra studerande blir färdiga med sin utbildning, kommer förhoppningsvis inte att påverkas. Vårt främsta fokus är att se till att de som ska ta examen till sommaren, och till exempel söka anställning som fänrikar i Försvarsmakten, kan göra det. Däremot kommer troligen inte några officiella examensceremonier att äga rum före sommaren, säger Fredrik Ståhlberg.

Försvarsmakten och FHS har beslutat att skjuta upp Officersprogrammets gemensamma examensceremoni i juni till 5 september. Om avslutningsceremonin för HOP inte kan genomföras i juni, är den planlagd att genomföras i oktober, berättar Ståhlberg.

Foto: FM

→ Försvarsmakten har bidragit med 154 ventilatorer, 154 övervakningsmonitorer, cirka 50 000 skyddsmask 90 och cirka 40 000

C-vätskeskydd. Utrustningen fördelas av Socialstyrelsen.

→ Tolv ambulanser samt personal från Försvarsmakten stödjer i Region Norrbotten, Skåne och Stockholm.

→ 30 intensivvårdsplatser och 40 vårdplatser har upp-

Foto: Jimmy Croona/Försvarmakten

»Vi stödjer samhället med allt vad vi kan«

Inställda hemresor för värnpliktiga, hemtagen personal från insatsområden och videokonferenser istället för fysiska möten. Försvarmakten har vidtagit en rad åtgärder till följd av covid-19.

Coronapandemin har lett till flera åtgärder för Försvarmaktens verksamhet och myndigheten har utifrån Folkhälsomyndighetens riktlinjer gett ut egna riktlinjer till medarbetarna. Flera av dessa handlar om tjänsteresor.

– Det är minimala rörelser i organisationen och Försvarmakten strävar efter att genomföra så få inrikesresor som möjligt. Större möten och konferenser är inställda eller genomförs via video- eller telefonkonferenser, säger brigadgeneral Lena Persson Herlitz, ställföreträdande chef för Ledningsstabens inriktningsavdelning på Högkvarteret.

Foto: FM

Lena Persson Herlitz

Brigadgeneralen, i egenskap av militärstrategisk operationsledare, är den som inriktar och sammanhåller Försvarmaktens aktiviteter kopplat till covid-19. Hon tillägger:

– Viss mötesverksamhet kan av naturliga skäl inte genomföras virtuellt. Men många möten går alldeles utmärkt att genomföra på detta vis. Vi märker att vi både sparar tid och pengar på det här sättet och dessutom är det bra för miljön. Det skulle inte förvåna mig om alternativa mötesmetoder och nya tekniska lösningar kommer nyttjas i större utsträckning framöver.

DEN ORDINARIE VERKSAMHETEN fortsätter i regel som vanligt på förbanden, men anpassningar och åtgärder vidtas för att minska risken för smittspridning.

I slutet av mars beslutade Försvarmakten att begränsa rörelsefriheten för de värnpliktiga. Syftet var att upprätthålla beredskap, nå krigsförbandsmålsättningar och minska smittspridningen i landet och inom myndighetens förband och skolor. Beslutet innebar hemreseförbud under perioden 27 mars till den 17 april.

– Inriktningen är att rekryterna framöver har längre sammanhängande utbildningsperioder för att reducera antalet hemresor med ungefär hälften fram till uttryckning, och samtidigt då också förlänga ledighetsperioderna när man är hemma, säger Lena Persson Herlitz.

Den 3 april kom beskedet att Försvarmakten flyttar fram genomförandet av försvarmaktsövning Aurora 20 till ett annat år. Inneliggande värnpliktskullar är i slutet av sin utbildning, därför kommer viss övningsverksamhet ändå att genomföras framöver, men i betydligt mindre utsträckning.

Övningsverksamheten omdiriktas mot försvarsgrens- och stridskraftvisa övningar med tyngdpunkt på slutövningar för inneliggande värnpliktiga. All övningsverksamhet ska anpassas till riskerna för smittspridning, därför ska företrädesvis militära anläggningar och övningsfält nyttjas.

MED ANLEDNING AV utvecklingen av coronaviruset är det just nu låg aktivitet i flera av Försvarmaktens insats-

rättats vid Stockholmsmässan i Älvsjö. Ansvar för Försvarmaktens materiel i Stockholmsmässan lämnades den 3 april över till Region Stockholm.

→ Försvarmakten har upprättat 20 intensivvårdsplatser och 50 sjukvårdsplatser vid Östra sjukhuset i Göteborg. Ansvar

för intensivvårdsdelen lämnades den 27 mars över till Västra Götalandsregionen och Sahlgrenska universitetssjukhuset.

→ Försvarmakten bidrar med två laboratorieingenjörer till Folkhälsomyndigheten.

→ Socialstyrelsen och Länssty-

relsen i Hallands län och Värmlands län får stöd i form av stabspersonal.

→ Försvarmakten har bidragit med sjukvårdstält och sjukvårdssängar till flera regioner i landet.

Källa: Försvarmaktens webbplats den 20 april.

Fördjupning: Försvarsmakten och coronaviruset

områden. I vissa områden har verksamheten helt pausats och därför har beslut tagits om att tillfälligt ta hem personalen.

– Det svenska bidraget i Irak är temporärt hemtaget eftersom ingen utbildning sker. I Afghanistan sker ingen rådgivningsverksamhet för tillfället varför rådgivarna inte har återvänt till insatsområdet efter ledighet. Planeringen och förberedelserna inför kommande rotationer fortgår och det finns beredskap för att påbörja utbildnings- och rådgivningsinsatserna igen när situationen medger, säger Lena Persson Herlitz.

ÄVEN ANDRA INSATSOMRÅDEN påverkas och delar av förbanden tar temporärt hem personal. Sverige anpassar sig till FN, EU och Natos riktlinjer, vilket bland annat innebär karantän inför rotation och vid ankomst till insatsområdet, förklarar hon.

– För vår personal utomlands innebär riktlinjerna att tjänstgöringen kan förlängas, ledigheter ställas in och verksamheten begränsas. Det finns stor förståelse för de extraordinära omständigheter som råder och det finns en stark vilja att göra det bästa av situationen. Försvarsmakten bereder just nu en förfrågan om att bland annat stödja EU:s träningsinsatser med förnödenheter och annan materiel. Militär verksamhet bygger på förtroende och det är av vikt att bidra solidariskt till att skydda personalen i insatsområdena, säger Lena Persson Herlitz.

» DET FINNS STOR FÖRSTÅELSE FÖR DE EXTRAORDINÄRA OMSTÄNDIGHETER SOM RÅDER.

DISTANSARBETE I FÖRSVARSMAKTEN

→ Omfattningen på hemarbete bland Försvarsmaktens anställda varierar utifrån verksamhetens krav och individens arbetsuppgifter liksom tillgång på utrustning, säger Lena Persson Herlitz:

”Mycket av vårt jobb kan inte ske från hemifrån utan måste utföras på förbanden. Men för alla arbetsuppgifter som är möjliga att genomföra hemifrån så uppmuntrar vi att man gör det, och då måste man också säker-

ställa att det går. Där är tillgången på IT-utrustning och IT-stöd gränssättande i dag.

Vi försöker få fram utrustning för att underlätta möjligheten till distansarbete. Dels säkra telefoner och dels FM AP, Försvarsmaktens standarddatorer. Den finns i bärbar version så att man kan jobba hemifrån och komma åt dokument. Vi försöker att utöka och förbättra tillgången på denna utrustning.”

SEDAN CORONABROTTETS BÖRJAN har Försvarsmakten lämnat stöd till samhället och myndighetens personal och materiel har ställts till förfogande för att upprätta tält utanför sjukhus, sköta ambulanstransporter och bygga upp fältsjukhus. Utöver det har bland annat utrustning fördelats om till sjukvården och laboratorieingenjörer avdelats till Folkhälsomyndigheten. Alla former av stödbegäran går via Socialstyrelsen som gör prioriteringar och fördelar stödet mellan regionerna.

– Försvarsmakten gör en bedömning utifrån varje inkommen stödbegäran om det är möjligt att tillmötesgå förfrågan utan att det påverkar vår beredskap eller förmågan att lösa huvuduppgifterna. Vi stödjer samhället med allt vad vi kan, med materiel, kompetens och personal. Jag är imponerad av personalens positiva attityd och det breda stöd som vi ger samhället. Det känns verkligen bra att vi alla bidrar på ett eller annat sätt och att samarbetet mellan myndigheterna fungerar väl, säger Lena Persson Herlitz.

Försvarsmakten stödjer sedan en tid tillbaka även Socialstyrelsen och Länsstyrelsen med stabspersonal.

– Stabspersonalen hjälper till med planering på kort och lång sikt, inköp, logistik och kommunikation, säger hon och berättar att ytterligare försvarsmaktsanställda står i beredskap om behov av stabspersonal uppstår hos andra myndigheter.

FÖRSVARSMAKTEN HAR HITTILLS tagit emot ett sjuttiofem förfrågningar om stöd enligt stödförordningen. En stor del av den sjukvårdsutrustning som Försvarsmakten har tillgänglig är utlånad och överlämnad till regionerna utifrån Socialstyrelsens prioriteringar.

Hur ser Försvarsmakten på vilket stöd till samhället som kan tänkas vara efterfrågat den närmaste tiden?

– Vi har helikoptrar i beredskap för patienttransporter om behovet skulle uppstå. 12 ambulanser är avdelade till regionerna osv. Framöver ser jag främst att vi ytterligare kan bidra med stöd till kommande nationella provtagningar, där hemvärnspersonal i samtliga militärregioner kommer att göra en insats. I övrigt är det fokus på att säkerställa uthålligheten i det stöd som vi redan nu ger samhället, säger hon och tillägger:

– Alla är medvetna om att det här kan bli långvarigt och vi planerar och förbereder oss för det. Samtidigt måste vi ha beredskap för att andra svåra situationer kan inträffa. Vi är till exempel snart inne i sommarperioden med risk för skogsbränder. Det är viktigt att inte prioritera ner den långsiktiga omvärldsanalysen och enbart fokusera på här och nu.

REKRYTERINGSMYNDIGHETEN OCH COVID-19

→ Rekryteringsmyndigheten stängde provningsverksamheten i Malmö och Stockholm den 23 mars i syfte att begränsa smittspridningen i samhället. Den 20 april återupptogs provningarna i Malmö för provande i Skåne län. Åtgärder för att kunna genomföra provningar på ett säkert sätt har

tagits fram, bland annat ska läkare och sjuksköterskor använda skyddsutrustning. Lokaler och arbetssätt anpassas för att möjliggöra distans mellan de prövan-

de. Provningar i Stockholm väntas hålla stängt till den 29 april.

Källa: Totalförsvarets rekryteringsmyndighet, TRM.

HALLÅ DÄR...

Generalmajor Karl Engelbrektson, arméchef

Många av arméns förband har bistått i Försvarsmaktens stöd till samhället. Vad kan man säga generellt om hur armén har påverkats av utbrottet av covid-19?

Covid-19-pandemin har gjort att vi fått ställa om snabbt och hitta nya lösningar när det gäller stöd till samhället och övning och tjänstgöring för soldater och rekryter under grundutbildning. Jag är väldigt stolt över den snabba omställning med både materiel och personal som har gjorts ute på förbanden, och den goda anda som har visats. Alla har visat en stor förståelse för den uppkomna situationen och ställer upp för att bidra till samhället.

→ Vilka åtgärder har gjorts för att minska risken för smittspridning?

– Förutom att hemresor för de värnpliktiga har ställts in under en period har varje förband inrättat särskilda utrymmen där personer som uppvisar förkylningssymtom snabbt kan isoleras. Vi följer också Folkhälsomyndighetens riktlinjer och har till exempel infört särskilda vakter i matsalarna som ser till att avstånden hålls. Vi har även extra hygienkontroller. Tack vare åtgärderna har vi lyckats hålla smittspridningen på förbanden väl i schack. Vi har bra stöd av den lokala försvarshälsan och bra riktlinjer från central nivå.

→ Hur har de värnpliktiga hanterat de inställda hemresorna och hur har verksamheten under dessa helger sett ut?

– De har hanterat det på ett fantastiskt sätt, från alla förband rapporteras det om detta. Jag vill också ge en stor eloge till våra anställda som har hanterat detta på ett väldigt bra sätt. Vi har fortsatt att bedriva utbildningen för de värnpliktiga och på vissa håll har detta inneburit att man därför kommit längre i utbildningen än planerat. Samtidigt har situationen inneburit många andra extrauppgifter som en följd av stödet till samhället. De värnpliktiga har hjälpt till bland annat som transportförare, med bevakning av objekt och byggnationer av tält.

→ Genomförandet av Aurora 20 skjuts fram, men annan övningsverksamhet kommer att äga rum innan sommaren. Vad kan du berätta mer om detta?

– Vi kommer att genomföra övningar som når de krigsförbandsmålsättningar vi har på bataljons- och brigadnivå. Soldaterna kommer att få

bra slutövningar som gör dem krigsplaceringsbara. Därmed så fullgör vi vår uppgift att höja den operativa förmågan i armén. Under veckorna 19 till 21 kommer våra olika arméförband att genomföra slutövningar. Vi lägger ytterligare ett perspektiv på kommande övningsverksamhet och det är att vi inte ska bidra till att oavsiktligt belasta sjukvården. Vi försöker därför begränsa viss typ av verksamhet för att minimera risker, till exempel långa transporter.

→ Vilka åtgärder görs för att minska risken för smittspridning vid övningarna?

– Vi omsätter Folkhälsomyndighetens riktlinjer i vår verksamhet i fält. Konkret handlar det om att vi står med dubbla avstånd och har andra uppställningsformer helt enkelt. Vi bedriver också utbildning utomhus när det är möjligt. Vid övningarna är det viktigt att vi har koll på att om någon uppvisar symtom så att man inte bidrar till den interna smittspridningen.

→ Många uppmuntras att jobba hemifrån just nu. Hur ser möjligheten ut till hemarbete för medarbetarna på arméns förband i stort?

– En stor del av vårt arbete är att göra uppgifter i praktiken. Det kan man inte göra hemifrån. Däremot där man kan jobba hemifrån så uppmuntras det. Våra förband har gjort vad man kunnat för att underlätta hemarbete. Många medarbetare har laptops istället för fasta datorer och med dessa kan man arbeta utanför Försvarsmaktens arbetsställen. Även telefonkonferenser och videomöten har varit frekventa sätt att arbeta och kommunicera på. Sedan finns det givetvis en begränsning vad man kan kommunicera på tekniska portaler.

→ Finns det IT-stöd och tillgång på utrustning som möjliggör distansarbete?

– Vi behöver, som många andra, bli bättre på att utnyttja och underlätta möjligheten till arbete på distans. För det behövs både kunskap för att nyttja hjälpmedlen på ett korrekt vis och teknisk utrustning. Det kommer nog efter denna period att bli tal om ett antal nya investeringar i Försvarsmakten vad gäller mobil teknik.

→ Hur jobbar ni på arméstaben just nu vad gäller distansmöten?

– Arméns chefsmöten har vi kunnat genomföra på krypterad videomöteskonferens. På den nivån finns andra tekniska möjligheter till distansarbete än för medarbetare på lägre nivåer. För att vidmakthålla mötesforum för redan etablerade parter och genomföra återrapporteringar fungerar distansmöten utmärkt. Detta kommer att påverka sättet vi bedriver verksamheten framöver. Vi kommer alldeles säkert att genomföra distansmöten oftare i framtiden.

»EN STOR DEL AV VÅRT ARBETE ÄR ATT GÖRA UPPGIFTER I PRAKTIKEN. DET KAN MAN INTE GÖRA HEMIFRÅN.«

FÖRSVAR SINRIKTNINGS- BESLUT I SKUGGAN AV PANDEMIKRIS.

Försvarsmaktens medarbetare gör just nu stora insatser för samhället under coronakrisen. Det kan därför vara lockande att motivera ytterligare resurstillskott till Försvarsmakten med att myndigheten gör stor nytta även i fred – för att motverka att de redan överenskomna anslagsförstärkningarna inte omdirigeras till krisberedskap och civilt försvar i höstens totalförsvarsproposition. Ett så snävt perspektiv riskerar dock att underminera Försvarsmaktens yttersta existensberättigande. Istället måste argumentationen outtröttligt gå ut på att det inte behöver vara ett nollsummespel mellan civilt och militärt försvar, utan att andra utgiftsområden faktiskt kan behöva stå tillbaka och att samhällets säkerhet måste få kosta, skriver Annika Nordgren Christensen, försvarspolitisk expert.

Det är april 2020. Mitt under brinnande pandemikris debatterar riksdagen samhällets fredstida krisberedskap och civilt försvar. I Försvarsutskottets betänkande, som föranleder debatten, avslås samtliga motionsyrkanden med hänvisning till att man inte vill föregripa pågående beredningar inom regeringskansliet. Alltsedan december 2017, då Försvarsberedningen presenterade rapporten *Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret* (Ds 2017:66), är det en slags standardformulering som svar på motionsyrkanden som rör civilt eller militärt försvar. Stora reformer och beslut ska inte slarvas fram,

men det skaver när riksdagen har en pausknapp intryckt år efter år, om allt det som ett försvarsinriktningsbeslut omfattar.

ATT RIKSDAGEN ÄR i väntan på regeringens totalförsvarsproposition, samt en rad pågående utredningar inom det civila försvarets område, betyder naturligtvis inte att allt står stilla i Sverige. Myndigheter och organisationer jobbar på.

Övningar genomförs. Åtgärder vidtas. Men när det passerar flera år mellan en mycket uppfordrande Försvarsberedningsrapport och efterföljande åtgärder – och det hinner inträffa en stor kris däremellan – blottläggs mer än bara samhällets beredskapsbrister: Vi är fast i våra planeringsprocesser. Å andra sidan, när krisen drabbar oss synliggörs också den kraft som finns i individer och organisationer när det är skarpt läge. Det genas i kurvor. Det bryts ny mark i samarbeten som inte övats innan. Det tas beslut. Här finns lärdomar att dra. Handlingskraften i genomförandet av stöd till det civila samhället under pandemin behöver överföras till planeringen för Försvarsmaktens tillväxt.

En attityd som genomsyras av att göra allt man kan med det man har, ersätter naturligtvis inte all planering, investeringar i förberedelser och kapacitet för genomförande. När krisen är över är det dags att utvärdera och dra slutsatser för framtiden. Några observationer kan dock göras redan nu: En handlar om att förändringar är att vänta när det gäller Försvarsmaktens stöd till det övriga samhället i samband med fredstida kriser. En annan observation gäller eventuell påverkan på det inriktningsbeslut som riksdagen förväntas fatta beslut om under hösten.

Försvarsmakten stödjer det civila samhället under coronapandemin bland annat genom att skapa vårdplatser för covid-19-patienter. Försvarsintresserade med kunskap och minnen från forntida fältsjukhusdagar sörjer den kapacitet Försvarsmakten hade tidigare, men tänker inte alltid på de medborgare som saknar både aktuell och historisk kunskap

om Försvarsmakten. En mindre insatt del av befolkningen undrar inte var alla övriga fältsjukhus har tagit vägen, utan förundras måhända istället över att Försvarsmakten alls har kapaciteten. Bygger militären sjukhus? I så fall borde de stödja det civila samhället mer!

Inte heller alla beslutsfattare har klart för sig hur historiken har sett ut. Argumenten har bleknat från tiden när stöd till det civila samhället fasades ut som en av Försvarsmaktens huvuduppgifter och stöd till civila verksamheter i fred inte längre skulle vara dimensionerande för det militära försvarets utformning. På är emot att samhällets resurser nyttjas maximalt effektivt för allas vårt gemensamma bästa. Mindre populärt är att tydliggöra konsekvenser för det som är huvuduppgiften, fram till den dag då denna förmåga är precis vad som efterfrågas. Nu höjs politiska röster för att, som det heter, bättre ta tillvara på Försvarsmaktens resurser under kriser. Lägg till detta en pågående diskussion om behovet av särskild lagstiftning om civila kriser och det är lätt att se att förändringar är att vänta.

Svensk krisberedskap grundar sig på ordinarie förvaltningsstrukturer, på ansvarsprincipen och på ett geografiskt områdesansvar. Regeringsformen innehåller inte några särskilda regler om civila nödsituationer av det slag som finns när det gäller krig och krigsfara (13 kap. RF). Sådana nödsituationer får hanteras inom ramen för de allmänna reglerna i regeringsformen. År 2008 föreslog grundlagsutredningen att i regeringsformen föra in särskilda regler om hur civila kriser ska kunna hanteras, men det vann inte gehör. I propositionen (2009/10:80) som behandlar utredningen står det att frågan behöver utredas ytterligare, men det har hittills ingen regering gått vidare med.

MODERATERNA HAR NU aviserat att man avser pröva frågan om att i regeringsformen föra in särskilda regler om hur civila kriser ska kunna hanteras, med syftet att göra Sverige

mer motståndskraftigt inför de komplexa hot och risker som vi står inför i dag. Möjligen landar vi så småningom i grundlagsutredningens bedömning att det finns ett behov av att utvidga regeringens normgivningskompetens i nödsituationer och att det ska införas en särskild reglering om regeringens handlingsutrymme. Helt säkert är dock att det inte kommer ske utan koppling till de överväganden som nu sker inom ramen för den pågående utredningen om civilt försvar (Ju 2018:05). Detta kommer i sin tur åter aktualisera frågan om Försvarsmaktens dimensionerande uppgifter och stöd till civila verksamheter i fred och gräzonsläge.

» FÖRSVARSENTRESSERADE MED KUNSKAP OCH MINNEN FRÅN FORNSTORA FÄLTSJUKHUSDAGAR SÖRJER DEN KAPACITET FÖRSVARSMAKTEN HADE TIDIGARE. «

Det är gynnsamt att redan nu mejsla ut en linje i den diskussionen, så att myndigheten och dess medarbetare inte hamnar i en reaktiv position. Grunden för Försvarsmaktens verksamhet är förmågan till väpnad strid. Försvarsmakten ska med myndighetens befintliga förmå-

Foto: Anna-Karin Nilsson

sätta inriktningen av det civila försvaret, med grund i Förvarsberedningens rapporter. I fokus för uppdraget stod energiförsörjning, transporter, livsmedelsförsörjning, dricksvattenförsörjning, ordning och säkerhet, finansiell beredskap samt elektroniska kommunikationer och post. Myndigheterna ska planera för att under minst tre månader kunna möta och hantera en kris som leder till allvarliga konsekvenser för samhällets funktionsförmåga. Under delar av tiden och inom ramen för de tre månaderna ska det planeras för att riket är i krig och att krigshandlingar pågår på svenskt territorium. Vem som helst kan begripa att det är enorma kostnader förknippade med ett sådant förmågeflytt, vilket också illustreras med all önskvärd tydlighet i de underlag som är öppna.

RESONEMANG OM BEHOVEN, liksom möjligen början till prioriteringar av de mest akuta åtgärderna, kommer att skönjas i den kommande totalförvarspropositionen. Men eftersom centrala utredningar inom området inte kommer vara klara i höst, kommer de skarpa åtgärderna senare under inriktningsperioden. Det bäddar för att kommande resurstillskott knyts till dem. Om så blir fallet, har Förvarsmakten då rätt avvägningar och prioriteringar?

Coronakrisen förändrar oss inte i grunden. Men en tid framåt kommer tålamodet vara kort med fluffiga högtidstal i avsaknad av handlingsplan. Som Viktor Barth-Kron skrev under rubriken "Nu är prattkvarnarnas högkonjunktur slut" i Expressen (12 april 2020): Coronakrisen skiljer stort från smått och ord från handling. I skarpt läge är frågan hur många respiratorer du har i förrådet, inte hur många dialoger du haft om vikten av andning.

Efter de återkommande myndighetsgemensamma pressträffarna under pandemin uppmärksammades företrädare för de civila myndigheterna för sin tydliga kommunikation. "Militäriskt", sades det i uppskattande ordalag. Det våras för tydligt och handlingskraftigt ledarskap. Här kan Förvarsmakten vara bäst i klassen. Både civilt och militärt förvar måste stärkas. Nästa kris kan vara krig och då är det civilt stöd till Förvarsmakten som gäller.

**ANNIKA NORDGREN
CHRISTENSEN**
Förvarspolitisk expert

ga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet. Denna förmåga kan utvecklas, men utifrån sin unika profession och sina specialiteter. Om politiken vill mer än vad som nu regleras i förordningen (2002:375) om Förvarsmaktens stöd till civil verksamhet, och om myndigheten ska organiseras, utbildas eller materielförsörjas med hänsyn till andra uppgifter, ska det tillföras resurser för detta så att inte huvuduppgiften dräneras. Det är lätt hänt i ett samhälle som nu återigen har lärt sig att stora kriser inträffar, medan förståelsen för antagonistiska hot och krigets krav bleknar.

**»DET ÄR HELA TIDEN ETT FÖR-
MODAT NOLLSUMMESPEL
INOM TOTALFÖRSVARET OCH
SÅ BLIR DET I ETT LAND SOM
INTE RIKTIGT HAR BESTÄMT
SIG FÖR ATT SÄKERHET
MÅSTE FÅ KOSTA.«**

Frågan är vad de nyvunna insikterna om svensk beredskap innebär för kommande avvägningar när det gäller resurstilldelning för civilt och militärt förvar? Märkligt nog ställs sällan andra utgiftsområden mot satsningar inom förvarsområdet. Det är istället hela tiden ett förmodat nollsummespel inom totalförsvaret och så blir det i ett land som inte riktigt har

bestämt sig för att säkerhet måste få kosta.

I skrivande stund signalerar ingen av de ingående parterna i de pågående förvarsbeslutsförhandlingarna att de överenskomna pengatillskotten till militärt förvar är ifrågasatta. Istället trycks det särskilt på behovet av att en motsvarande politisk överenskommelse måste till för det civila försvaret. Förvarspolitiker ur olika läger larmar dock om att det inte finns en fungerande process för detta, vilket naturligtvis är en brist inför en inriktningsproposition som utlovats omfatta totalförsvaret.

EN MER REALISTISK bedömning än att politiken backar från ingångna överenskommelser om ökade anslag till militärt förvar, är att nästa steg (det vill säga en eventuell fortsatt ökning av förvarsanslagen upp mot två procent av BNP) i huvudsak investeras i civilt förvar och krisberedskap.

Tidigare under våren redovisade bevakningsansvariga myndigheter regeringsuppdrag om att lämna in underlag för den fort-

FÖR DIG SOM ARBETAR FÖR EN SÄKRARE MORGONDAG

Vissa drömmer om ett tryggare samhälle. Sådana som du arbetar för att skapa ett sådant. Skydd är mötesplatsen för dig och ditt företag och organisation. På Skydd samlas Nordens största publik och organisationer inom säkerhet, krishantering, försvar, blåljusverksamhet, brandskydd och mycket mycket mer. De är alla här för att ta del av spännande nyheter, intressanta föreläsare och inte minst vad branschens största och viktigaste aktörer har att erbjuda.

Entré till Skydd är gratis för alla er som arbetar inom säkerhet och skydd och biljetten hämtar du på vår hemsida.

Du borde komma hit, det är vi helt säkra på.

20-22 OKT 2020

SKYDD

SECURITY • FIRE • PUBLIC SAFETY | WWW.SKYDD.NET

Ruggade mobila lösningar

- Ruggade för militärt bruk
- Specialanpassade efter dina behov
- RÖS/TEMPEST-modifiering
- Flexibel service, support och logistik

2makeIT – när säkerheten är avgörande!

Getac
Rugged Mobile Computing Solutions

2makeIT
With friends.

2makeIT AB
Tullvaktsvägen 2
115 56 Stockholm

08-711 55 00
info@2makeit.se
www.2makeit.se

ARMOX®
PROTECTION PLATE

The steel you want between you and risk

Kontakta oss gärna!

Vi är tillgängliga både via mail och webb. Längre fram träffas vi gärna fysiskt igen:
Stay on the safe side!

protectionplate@ssab.com www.armoxplate.com

Mötet: Naznoush Habashian

Strider för en hållbar försvarsmakt

Som hållbarhetschef i Försvarsmakten är **Naznoush Habashian** van att möta tvivel, både internt och externt. Men hon har inga problem att stå upp för det hon brinner för och förra året rankades hon som en av Sveriges mäktigaste inom området hållbarhet.

TEXT: Linda Sundgren
FOTO: Elin Åberg

Att kraftigt tillväxa och samtidigt agera hållbart och minska miljöpåverkan – är det ens möjligt? Naznoush Habashian lyfter själv fram de motstridiga uppgifter som ålagts myndigheten när vi ses på hennes tjänsterum på Högvärteret på Lidingövägen 24 i Stockholm. Hon konstaterar att Försvarsmakten, ur ett hållbarhetsperspektiv, har en både tuff och spännande utmaning framför sig.

– Vi kanske aldrig kan bli världsbäst på att omhänderta hållbarhetens samtliga delar med ekonomi, miljö och sociala aspekter, säger hon. Samtidigt är det otroligt viktigt att vi som organisation arbetar intensivt för en hållbar utveckling och strävar mot att visa hänsyn och leda organisationen i en riktning som är förenlig med riksdagens och regeringens mål.

Naznoush Habashian menar att strävan efter en mer hållbar försvarsmakt är en fråga om organisationens förmåga att upprätthålla operativ effekt. Det handlar om att kunna locka nya, miljömedvetna ungdomar till den militära verksamheten och att visa allmänheten och det civila samhället att man tar hänsyn till den omgivande miljön.

– Sköter vi inte miljöfrågorna kommer vi inte att kunna öva som vi behöver och då kan vi heller inte bygga operativ förmåga. Vi har inte råd att missbruka det här på något sätt, säger hon.

I JANUARI 2018 blev Naznoush Habashian hållbarhetschef i Försvarsmakten efter ett par år som myndighetens miljöchef. Att omvandla tjänsten som miljöchef till en bredare hållbarhetsbefattning var hennes eget förslag. Hon menar att det inte längre är en framkomlig väg att tala om enbart miljöfrågor, utan hänsyn till sociala och ekonomiska faktorer.

– Vi kan ta etanolbilarna som exempel. För tio femton år sedan skulle plötsligt alla köra

Enligt Naznoush Habashian är Försvarsmakten tvungen att arbeta med hållbarhetsfrågorna för att kunna bygga operativ förmåga.

» **VI KAN INTE BARA KÖRA PÅ
DET EGOISTISKA SPÅRET FÖR
ATT BLI GRÖNARE HÄR.**

på etanol eftersom det minskade utsläppen från våra bilar hemma i Sverige. Men samtidigt slog det ut hela samhällen på andra sidan jorden eftersom man gjorde bränslen av grödor som befolkningen själva var beroende av. Vi kan inte bara köra på det egoistiska spåret för att bli grönare här, vi måste tänka hållbarhet i ett vidare perspektiv.

Som hållbarhetschef jobbar Naznoush Habashian på en strategisk, övergripande nivå där hon agerar spindeln i nätet och samordnar Försvarsmaktens hela hållbarhetsarbete. På hennes avdelning har hon elva medarbetare, men i hela myndigheten finns ett 70-tal individer som jobbar enbart med miljöfrågor.

– Förr såg man miljöfrågorna som ett särintresse som gick i ett eget spår vid sidan av, men nu är de integrerade i linjen. Vi har miljösamordnare och miljöhandläggare i Försvarsmakten som arbetar på alla nivåer.

Naznoush Habashian säger att mycket av Försvarsmaktens hållbarhetsarbete utgår från Förenta nationernas Agenda 2030. Hon plockar ner en plansch från väggen som visar de 17 hållbarhetsmål som FN:s medlemsländer enades kring 2015 och pekar ut de områden hon arbetar mest med inom ramen för sitt uppdrag.

– Framför allt handlar det om miljöbitarna som nummer 13 (bekämpa klimatförändringarna, red. anm.), nummer 14 (hav och marina resurser, red. anm.) och målet om hållbar konsumtion och produktion som är nummer 12.

Naznoush Habashian

Ålder: 45

Familj: Två söner, Hugo 15 och Eric 12. Valpen Lucky som är en fransk bulldog.

Bor: Villa i Nacka.

Bakgrund: Civilingenjörs-examen från Kungliga tekniska högskolan med inriktning miljömanagement och maskinkonstruktion. Handplockades som anläggningschef i Stena metall år 2000 redan innan examen och har haft flera chefsbefattningar i bolaget. Började i Försvarsmakten 2006 som ansvarig för forskning och utveckling inom miljöområdet. Miljöchef 2016. Hållbarhetschef sedan 2018.

Fritid: Inredning och arkitektur. "Är fena på matlagning". Bajenledare. Resor och spinning.

Naznoush Habashian jobbar med miljö- och hållbarhetsfrågor inom såväl Nato som FN och EU.

NÄR NAZNOUSH HABASHIAN fick tjänsten som ansvarig för miljöfrågor inom forskning och utveckling i Försvarsmakten för 14 år sedan, kom hon direkt från det civila näringslivet. Där hade hon haft flera ledande befattningar inom bolaget Stena metall, bland annat som anläggningschef och produktionschef. Någon tidigare erfarenhet av försvaret hade hon inte, men säger att hon direkt kände att det var något för henne.

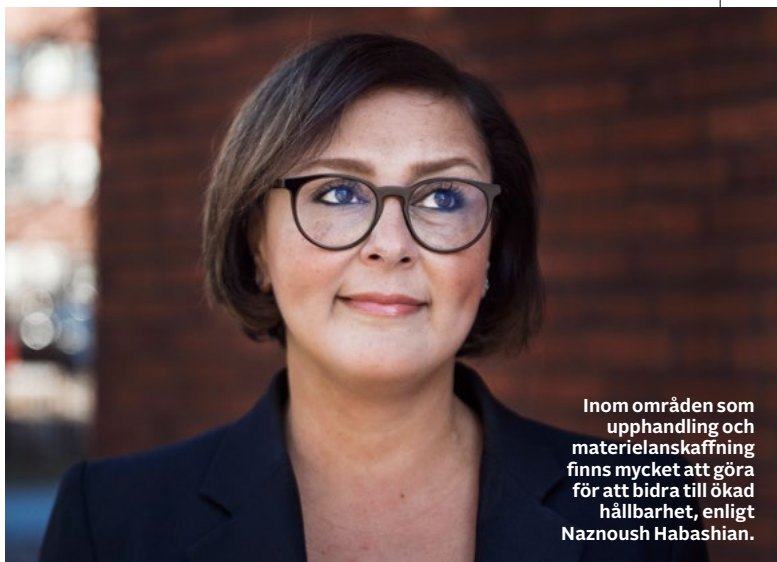
– Jag tänkte att gud vad intressant, här kan jag verkligen göra skillnad. Dessutom passade det min energi och min drivande personlighet, säger hon.

Att hon i botten har en civilingenjörsexamen från Kungliga tekniska högskolan med dubbla inriktningar – miljömanagement och maskinkonstruktion – är något hon har nytta av i sin nuvarande tjänst. För även om miljö- och hållbarhetsfrågor ligger henne varmt om hjärtat är hon medveten om miljöfrågornas komplexitet och begränsningar. Den lösning som är bäst för miljön är kanske inte alltid praktiskt genomförbar och det finns hela tiden en ekonomi att förhålla sig till. Ett omdebatterat exempel är bränslet i Jas 39 Gripen.

– I mars 2018 flögs Jasen för första gången på hundra procent bio-bränsle, så vi vet att det går. Men biobränsle är också väldigt kostsamt och vi måste ta hänsyn till att vår verksamhet finansieras med skattemedel.

Men, fortsätter hon, det finns också områden där Försvars-

Inom områden som upphandling och materielanskaffning finns mycket att göra för att bidra till ökad hållbarhet, enligt Naznoush Habashian.

» JAG HAR UPPLEVT KRIG SOM CIVIL, SOM ETT BARN HELT UTAN MÖJLIGHET ATT SKYDDA MIG, SÅ DU KAN INTE TALA OM FÖR MIG ATT JAG INTE VET HUR DET ÄR.

→ makten måste tänka om. Att bara hålla fast vid det som varit kommer inte alltid att fungera i längden

– Ta det här med att Försvarsmaktens fordon som enligt regler och föreskrifter alltid måste tvättas med färskvatten. Det är förstas bra då det skyddar våra medarbetare ur ett hälsoperspektiv och dessutom sanerar fordonen och säkerställer att det inte följer med bakterier, virus eller invasiva arter. Men är man i ett insatsområde där barn måste gå flera kilometer för att hämta färskvatten med risk att bli kidnappade, våldtagna, trakasserade eller bara känna sig illa till mods kan man fråga sig om färskvattnet verkligen ska användas till att tvätta bilar. Nu arbetar Försvarsmakten med att se över rutiner och regler och har också blivit mycket bättre på att ta hänsyn.

NAZNOUSH HABASHIAN DRAR sig inte för att driva hållbarhetsfrågorna men det leder också till att hon ibland möts av tvivel, både internt och externt.

– Under ett möte där vi diskuterade frågor kring campen i Afghanistan ritade en officer ett stort frågetecken mitt på bordet och sa: "Jag ifrågasätter din kompetens på det här områ-

det", med hänvisning till att jag aldrig gjort utlandstjänst. "Det kan du göra", svarade jag, "men jag har upplevt krig som civil, som ett barn helt utan möjlighet att skydda mig, så du kan inte tala om för mig att jag inte vet hur det är".

Hon säger att hon gärna tar konstruktiva argument, men har heller inga problem att ge svar på tal.

– Som ung, civil kvinna med utländsk bakgrund hade jag alla handikapp man kan tänka sig när jag kom till Försvarsmakten, säger hon med glimten i ögat. Jag kände att jag inte hade något att förlora, utan såg bara möjligheter att kunna bidra till en bättre framtid. Men jag har också hela tiden haft stöd av mina "champions" här på myndigheten som stöttat, väglett och framförallt trott på mig. Med åren har jag också byggt upp mitt varumärke och fått större förtroende för mitt arbete. Jag är en arbetsmyra med enorma ambitioner som möjligtvis har högre EQ än IQ.

MEN KRITIK OCH tvivel kommer inte bara internt. Från tid till annan blir hon också ifrågasatt utifrån av såväl miljöorganisationer som media, och ibland kan den pressen bli ganska påfrestande.

– Visst har jag ont i magen ibland och vissa morgnar, som när det exempelvis varit mycket diskussioner om PFAS-ämnena, kan jag ställa mig frågan varför jag inte bara kan ta ett enkelt jobb. Men så tänker jag att någon måste agera i de här frågorna och så länge jag har den här befattningen är det min uppgift.

PFAS är toxiska ämnen som används i bland annat vissa brandsläckningsskum som Försvarsmakten använder. För ett antal år sedan uppdagades att dessa ämnen spridit sig till vattendrag och brunnar i anslutning till flygflottiljer och brandövningsfält och gjort vattnet otjänligt. Naznoush Habashian säger att Försvarsmakten arbetar med att försöka hitta andra brandsläckningsmedel, men att de PFAS-fria alternativ som finns inte uppfyller kraven på släckkapacitet för att upprätthålla flygsäkerheten vid förbanden.

– Det handlar om mycket korta insatstider för räddning av flygförare vid släckning av brinnande flygplan, i vissa fall med vapenlast. Men jag tror inte att Försvarsmakten som enskild myndighet kan lösa alla de problem som uppstått i samband med användningen av PFAS-ämnena. Vi är beroende av teknikutveckling, innovationskraft och andra expertmyndigheters kompetens.

MEN NAZNOUSH HABASHIAN får också uppskattning för sitt arbete. Förra året gick hon in på plats 61 av 101 på Aktuell hållbarhets lista över Sveriges hållbarhetsmätiga. Nyligen släpptes också Sustainable brand index årliga rapport som redogör för de mest hållbara varumärkena under det gångna året. För första gången var Försvarsmakten med på listan med ranking 24 av 381. Som hållbarhetschef är Naznoush Habashian även Försvarsmaktens sakkunniga och utsända i internationella organ som Nato, FN och EU. Där har hon bland annat lett två omfattande miljöprojekt inom Nato.

– Vilket är extra roligt eftersom vi faktiskt inte är medlemmar i Nato utan bara partners, säger hon.

Ett av projekten handlade om att bygga en camp i ett insatsområde med vatten- och energiförsörjning samt avfallshantering som inte lämnade några avtryck i den omgivande miljön.

– Tänk vilken operativ styrka att kunna driva en camp utan att vara beroende av inflöden utifrån eller för den delen utförelse av avfall. Det gäller för all militär verksamhet att hänga med i utvecklingen och att vara streetsmart. Samtidigt kommer vi att behöva använda Försvarsmaktens befintliga materielsystem under lång tid framöver.

Examensringar.se

*Officersringar i flera
varianter från 3 100:-*

*Beställ online eller ring oss för
personlig service på 0723-11 03 65*

**Vi gör allt
för att skapa
uppmärksamhet.**

Vi konstruerar högpresterande varningsprodukter för utrycknings- och specialfordon. Alla våra produkter har ett och samma syfte; att skapa uppmärksamhet i krävande och utsatta situationer. Uppmärksamhet som bidrar till en säkrare miljö för förare och omgivning.

www.standby.eu

STANDBY®
When attention matters.

CLP
SYSTEM AB

VAPENVÅRD

BREAK FREE®

RENGÖR

SMÖRJER

SKYDDAR

CLP System AB
Ritarslingan 5
S-187 66 Täby

At your service!
Telefon: 08 - 732 44 05
E-mail: info@clp.se
Internet: www.clp.se

Försvarsberedningen missar målet

Diskussionerna i försvarsberedningen tenderar att handla mer om att åtgärda gårdagens brister för gårdagens hotbild istället för att möta de hot som Sverige faktiskt kan komma att ställas inför. Detta förvärras när försvarspolitikerna vill satsa på förmågor som är politiskt gynnsamma men inte expertmyndigheten Försvarsmakten ser som prioriterade.

Världen över brottas väpnade styrkor och försvarsdepartement med frågan om hur det moderna kriget ser ut, och vilken deras roll i det är. Detta har varit kärnverksamhet för generalstaberna och politiska ledningar så länge som krig har funnits. Den prussiska generalen och militärteoretikern Carl von Clausewitz beskrev det som att "det första och mest överlägsna och omfattande bedömandet som statsmannen och befälhavaren måste göra är att etablera ... vilket typ av krig som de ger sig i kast med; att varken missa det för, eller förvandla det till, något som är främmande från dess natur".

Följaktligen kan vi fråga oss hur väl rustat Sverige är för att förstå det moderna kriget. Sedan Ryssland invaderade Krim har dessa tankegångar populariserats i en mängd olika begrepp med tveksam nytta – hybridkrigföring, icke-linjär krigföring och gråzonsproblematik – för att nämna några. Fundamentalt syftar de till att ge fokus till en krigföring med stora inslag av icke-militära medel samt en otydlighet om vad som händer och med vilka medel och vilket lagrum man kan försvara sig. Tyvärr är diskussionen missriktad. Det största problemet är inte att se vad det är som pågår,

det är att ha viljan att möta det. Det kan exempelvis ses i Rysslands invasion av Ukraina där den huvudsakliga innovationen inte var att soldaterna saknade nationalitetsflaggor på sina uniformer utan att den ryska ledningen visste att det samlade väst saknade beslutsamheten att stoppa Ryssland. Därav lämnades en möjlighet öppen för västliga ledare att låtsas som att de inte visste vem som agerade i Ukraina. På samma sätt visade Mueller-rapporten om rysk påverkan mot det amerikanske presidentvalet 2016 att de amerikanska underrättelsetjänsterna visste exakt vem som gjorde vad från den ryska underrättelsetjänstens sida. I båda fallen var problemet inte att förstå vad som pågick utan att ha viljan att möta Ryssland och få dem att avbryta sina operationer.

PROBLEMET HANDLAR OM avskräckning. Det saknas en vilja i väst att acceptera den ekonomiska förlusten som reella sanktioner skulle innebära, men det handlar också om en strategisk kultur där man vill undvika konflikt. Därtill förändras även det moderna kriget. I takt med att betydelsen av att erövra territorium minskar drastiskt, ökar andra möjligheter att påverka en motståndare och i synnerhet i

informationssfären. Den har på några decennier gått från att vara huvudsakligen centraliserad till att bli starkt decentraliserad. I dag har vem som helst möjlighet att producera innehåll och få det att bli viralt. De ryska informationsoperationerna, vare sig det är via sociala medier eller underrättelsetjänsternas hack and leak-operationer, har utvecklats och anpassats för att exploatera detta. De ryska militärteoretiska diskussionerna är långt framskridna i sina analyser av hur det moderna kriget förändras. Exempelvis beskrev den ryske generallöjtnanten och vice försvarsmministern Kartapolov att "det klassiska kriget på 1900-talet vanligen bestod av 80 procent våld och 20 procent propaganda. Nya typens krig består istället av 80 till 90 procent propaganda och 10 till 20 procent våld".

Detta understryker inte bara hur viktig informationsarenan är i dagens värld, utan även att krig förblir viljornas kamp. Att nå sitt politiska mål är alltid det överordnade och

det medel som är effektivast för det ändamålet används. Detta är en aspekt som nästa försvarsbeslut ser ut att missa i utformningen av vårt försvar. Det saknas en tydlig idé för hur vi ska hantera det faktum att Försvarsmakten är

» DET SAKNAS EN VILJA I VÄST ATT ACCEPTERA DEN EKONOMISKA FÖRLUSTEN SOM REELLA SANKTIONER SKULLE INNEBÄRA. «

ett medel för den politiska nivån att använda i olika konfliktnivåer för att hantera coercive bargaining (ungefär tvingande förhandlingar). Därtill saknas det också mental beredskap, strategi och förövning på politisk nivå att använda statens resurser, och Försvarsmakten, för att hantera en stormakt som söker eskalera. Försvarsberedningens rapport förefaller optimera de svenska förmågorna mot en storskalig väpnad konflikt på svenskt territorium som dels kanske inte kommer och dels undervärderar de förmågor som behövs för att

Björn von Sydow (S) var fram till nyligen ordförande i försvarsberedningen.

hantera konflikteskalationen för att avskräcka det. Det tycks vara en rysk överskeppningsoperation och luftlandsättningsoperation som är den hotbild som svenska politiker ser framför sig. Dock är Rysslands tillträde till Östersjön i dag starkt begränsat till Finska viken, samt exklaven Kaliningrad, där förbanden främst behöver användas för försvar av exklaven.

ATT GENOMFÖRA EN överskeppningsoperation över Östersjön skulle vara ett risktagande och en logistisk utmaning med stora sårbarheter och dessutom svår att skydda över tid. Läger man till att Östersjön är den ryska handels viktigaste utlopp, samt att Ukraina fortfarande strider sex år efter invasionen, är det svårt att se ett sådant scenario som dimensionerande. I den ryska militärteorin finns ett stort fokus på krigets initiala period (initial period of war), vilken i princip ses som avgörande. Denna anses som längst få vara två till tre veckor. Det

gäller för Ryssland att nå ett avgörande medan man har överlägsna förmågor i närområdet och innan Nato hinner mobilisera sina styrkor, nå politisk enighet om en insats och det politiska svaret inte smärtar.

Ett av de mest direkta och överhängande hoten är ryska kryssningsrobotar. Svensk förmågeinriktning måste utgå från att i stort sett hela Sverige är inom skottavstånd från olika riktningar och att Ryssland kommer ha ett betydande överläge i luftarenan. Kryssningsrobotarna kan avlossas från luften, marken eller till sjöss och användas som en enskild bestraffningsoperation eller för att slå ut svenska förmågor som är i ursprungsgruppering. Att skydda sig mot kryssningsrobotar kräver ökade förmågor inom basskydd, en flygburen radarförmåga samt egen förmåga att slå mot högvärdiga ryska mål. Den sistnämnda borde dock inte begränsas enbart till våra stridsflyg som själva är högvärdiga mål vid den

initiala fasen av kriget som rekommenderat av försvarsberedningen, utan även på fler, enklare och lätttrörliga markplattformar. Den största bristen i dag kan dock vara det icke-militära försvaret. Sverige behöver både öka sin motståndskraft mot informations-, cyber- och underrättelsepåverkan och komma fram till en idé om hur sådan påverkan kan avskräckas. Att motverka ryska militära och icke-militära ageranden kräver både en beslutsamhet från den svenska regeringen, men också goda relationer till våra partners utan vilka vi står oss slätt. I dag är inte bara USA:s roll i Europa mer osäker än på länge utan även Storbritanniens.

EN SVENSK STRATEGI för att hantera Ryssland kräver ett aktivt värnande av våra relationer till vänligt sinnade stormakter, både genom politiskt och militärt samarbete. Ett sätt att sänka tröskeln för stöd från USA eller Nato i en konflikt är att bidra med de förmågor som de har svårt att flytta till operationsområdet eller saknar själva. Detta kan röra sig om lägesbild, interoperabla ledningssystem, logistik eller minläggningsförmågor. Det ter sig som att svaret som kommer i försvarsbeslutet 2020 på den Clausewitziska frågan om vilket typ av krig vi ger oss i kast med, kommer att definieras mer av de brister som Försvarsmakten led av i går snarare än det krig en motståndare planerar för i dag. Det kanske är enklare att nå en politisk enighet om, men det är inte säkert att det försvarar oss bättre.

OSCAR JONSSON

Senior fellow hos Frivärld och författare till boken *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between*

War and Peace.

Redaktör: Linda Sundgren

Patria

PATRIA NEMO NAVY - GAME CHANGER ON BOARD

For joint operations protecting the territorial integrity.

Slutstycket

Ur Krigsarkivet,
Insänt & debatt,
Krönika, Noterat

Ur Krigsarkivet Flygspaning

Sverige, 1940

Luftbevakning under andra världskriget

➤ I maj 1940 skickade den militära ledningen och kronprins Gustaf Adolf ut ett upprop som riktade sig till svenska män och kvinnor som inte hade någon ordinarie uppgift i försvaret. Uppropet gällde frivillig luftbevakningstjänst, och gensvaret blev enormt. Inte minst kvinnor kom att engagera sig i denna uppgift. Här ser vi en "tornsvala" – som var det skämtsamma namnet på kvinnliga luftbevakerskor – någonstans i Sverige med blicken fäst mot skyn och kikaren i händerna.

Källa: Krigsarkivet, Förvarsstabens informationsavdelning, bildarkivet, luftbevakning nr 6192 A. Fotograf okänd

Foto: Jimmy Croona/Försvarsmakten

»Säg människor – inte rader«

I skrift och tal beskrivs ofta Försvarsmaktens anställda som "rader" när de bör omnämnas som människor, menar Patric Hjærtemyr.

I FÖRSVARSMAKTEN ANVÄNDER vi systemet Prio. För lönerapportering, friskänmlan, beställning av utrustning för kortlån, tjänsteresor, arbetstidsplanering och en massa andra uppgifter.

Det är helt naturligt att såväl utrustning som materiel och personal är listade i radform i ett sådant digitalt system. Det är överskådligt och lätt att sortera i den ordning jag vill se de data jag arbetar med. Dessutom är det ofta lätt att exportera till Excel – programmet som mer än något annat kommit att symbolisera indelningen i rader, kolumner och cellhantering.

Men när det gäller hantering av rader i sam-

band med oss anställda blir jag upprörd. Alltför ofta under min anställningstid (jag blev anställd som GSS/K år 2012) har jag läst och hört uttrycket "rader", när man egentligen menar personal, människor.

Hur kan man låta en listmetod i ett systemstödprogram styra oss i så hög grad att vi till och med anpassar hur vi pratar med varandra, hur vi benämner våra anställda?

JAG HAR BLÅDDRAT i senaste årets utgåvor av Officerstidningen, och kan konstatera att många medlemmar, till och med vår förbundsordförande Lars Fresker, går i fällan och kallar oss rader. Säkert inte avsiktligt, mer som olycksfall i arbetet. Jag har tre snabba exempel:

"De runt 140 raderna är inte uppfyllda" – Officerstidningen nr 7 sidan 26.

"Det är tomt på 50 av 250 rader" – Officerstidningen nr 6 sidan 3.

"Vi ska anställa 30 nya rader" – okänd, citat från P 18.

Det första jag kommer att tänka på är att personen i det andra citatet tappat bort några rader i sitt kollegieblock eller excelark. Nästa tanke är: skriv något i de tomma raderna då, så är de inte tomma.

Varför kallar man inte saker och ting för vad de faktiskt är – vakanser, lediga befattningar. Eller människor?

FÖRSVARSMAKTEN BESTÅR AV drygt 22 000 anställda plus Hemvärnet. Organisationen och vi tillsammans hävdar alltid att det är just på grund av vår personal som vi vinner, som lyckas så bra som vi gör. Men i skrift och tal beskrivs vi som rader.

»Varför kallar man inte saker och ting för vad de faktiskt är – vakanser, lediga befattningar. Eller människor?«

Hur kan rader skapa ett vinnande lag?

Vi har låtit själva ordet "rader" bli norm. Jag tror det ligger en fara i det. Vi devalverar oss själva som militärer. Vi är människor, inte rader.

Låt oss istället göra följande, låt raderna stanna i Prio eller Excel, kalla oss människor, anställda, befattningar, bero-

ende på vilken situation som ska beskrivas.

"Jag har 100 lediga befattningar (sök!)"

"Vi har idag 50 lediga befattningar"

"Vi ska nu anställa 30 nya människor

på olika befattningar"

Jag tycker det låter MYCKET mer positivt än de tidigare citaten. För om jag inte misminner mig, så säger vår överbefälhavare att just personalen är vår viktigaste resurs – inte raderna. ●

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till ot@officersforbundet.se.

Patric Hjærtemyr
18:e bevakningsplutonen
Listförhandlare
Ledamot i OF Amf
P 18 Gotlands Regemente

»Armén lider av omfattande kulturproblem«

FÖRRA ÅRET FICK vi många nya medarbetare i armén. Det här är till dem:

Välkommen till armén!

Du har jobbat, stångats och arbetat med problem av en dignitet du tidigare aldrig mött. Bra jobbat och välkommen ut i armén! Du är både behövd och efterlängtd, för personalbristen är stor.

ATT VARA OFFICER eller specialistofficer i armén innebär att du tagit ett stort och viktigt steg för en förhoppningsvis livslång karriär i en traditionstyngd profession. Du träder in i ett konservativt, traditionsbundet och paternalistiskt klansamhälle och har med stor sannolikhet börjat förstå att dina förväntningar kan behöva justeras något. För att din karriär och tillvaro ska bli lång och angenäm ska du här få en beskrivning av hur armén fungerar:

1. Att tjänstgöra i armén är ett privilegium. Var tacksam att du får bära uniform och har ett jobb.

2. Lyssna på dina chefer och imitera deras åsikter och värderingar. Alla problematiseringar och ifrågasättanden är personangrepp.

3. Befordran är en direkt konsekvens av socialt kapital.

4. Erfarenhet är alltid bättre än kunskap och resonemang. Vetenskapligt förankrad kunskap bör du se på med skepsis. Kom ihåg att den som upplevt mer alltid vet mer om hur världen fungerar.

5. Högre grad och ålder innebär per automatik en större ansamling av kunskap, visdom och sanning. Ju högre, desto mer är individen ett militärt geni.

6. Undvik all debatt kring tjänsterelaterade ämnen, om du inte gör det för att förstärka chefen. Den värsta synd du kan åstadkomma är att låta chefen tappa ansiktet.

7. Metod kommer alltid trumfa resultat. Det är betydligt viktigare att följa lathunden än att vinna striden.

8. Dina prestationer är sekundära om du söker ett jobb. Ålder och tidigare befattningar avgör.

9. Personal är ersättlig, materiel kostar pengar.

10. Information flödar i hermestiska stuprör, och information är makt. Mot misshagliga officerare stängs kranen ibland av, så stifta

» Var tacksam att du får bära uniform och har ett jobb. «

god bekantskap med rådande bestämmelser. Notera dock att bestämmelser kan ignoreras.

11. Se till att ha en utlandstjänst i bagaget. Det spelar ingen roll vad du åker som, utan du ska bara ha gjort det. Det betyder en hel massa saker utan att någon kan förklara varför. Gör det bara.

12. Om något har gjorts länge behöver det inte motiveras. Ett ifrågasättande eller försök till metodutveckling är personangrepp.

13. Våra stora problem är egentligen orsakade av soldater eller politiker. Inom armén utkräver vi inte ansvar från våra militära genier.

VÄL MÖTT UTE i verkligheten, om du inte slutat innan dess.

Det första steget för att komma till rätta med armén, är att erkänna dess problem. ●

Dura necessitas

Insändarskribenten "Dura necessitas" delger några av sina råd till nya medarbetare i armén.

Foto: Niklas Englund/Forsvarsmakten

Bör vi växla fokus för våra ambitioner?

FÖRSVARSMAKTEN STÅR MED stor sannolikhet inför en minst sagt intressant period de närmaste tio åren. De politiska vindarna har vänt från att kalla Sveriges försvar ett särinnesse till att politiker nu får stå till svars för nedrustningen av vårt totalförsvar. Det närmast tävlas om nya fyndiga sätt att bygga nya regementen, anskaffning av ny materiel och hur personalförsörjningen skall säkras.

Givetvis tror jag att de flesta anser att den stundande rustningen och återuppbyggnaden av Försvarsmakten är positiv. Men det finns en del orostecken för personalen vad gäller just utökning av verksamheten.

Devisen "få ska öva fler" kommer bli allt mer dominerande i takt med att värnpliktskullarna växer, men samtidigt ligger antalet officerare mer eller mindre konstant eller i värsta fall: fortsätter att sjunka. Denna situation tror jag innebär bekymmer som kommer att kräva sitt ledarskap.

DE FLESTA FÖRBAND upprätthåller nu både ett yrkesförsvar, värnpliktsförsvar och i vissa fall både beredskap och insats utöver detta. Det finns nog de som skulle kalla läget ansträngt. Jag vill vara tydlig med att det finns ingen motsättning mellan att ha ett yrkesförsvar och att utbilda värnpliktiga, jag tror att värnplikten är en förutsättning för att kunna växa men att yrkesförsvaret är här för att stanna.

Men antalet uppgifter som ska lösas i förhållande till given tid är redan nu på många håll en utmaning. I Försvarsmaktens senaste medarbetarundersökning, FM Vind 2019, svarar en låg del av de svarande att de upplever att de har tillräckligt med tid i förhållanden till mängden arbetsuppgifter. Med större värnpliktskullar och

nya förband som ska upprättas lär siffran knappast bli mindre oroväckande.

Försvarsmaktens personal består i huvudsak av ambitiösa människor som vill prestera, officerare bör vara uppfostrade med detta karaktärsdrag. Jag tror paradoxalt nog att det kan bidra till arbetsbelastningen. Ambitiösa människor på flera nivåer som vill att förbanden och verksamheten ska vara så bra som möjligt och inte nöjer sig med bra nog väljer att hitta lösningar på problem, istället för

» Att så många erfarna kollegor slutar och hittar andra vägar i livet är ett resursslöseri för Försvarsmakten. Men framförallt skapar det än mer problem för framtiden. «

att acceptera att allt inte blir perfekt. Jag tror att det i framtiden kommer finnas anledning att på förbanden diskutera vilka ambitioner man ska ha med framförallt utbildningen av de värnpliktiga.

ÄR DET VERKLIGEN värt att nå samma mål som för fem år sedan när personal bränns ut eller slutar? Jag menar inte att kvaliteten på utbildningen ska nedgå utan helt enkelt att vi behöver byta fokus på många plan. Jag anser att förbandens främsta prioritering bör vara att fylla krigsförbanden, rekrytera nya officerare och framförallt behålla personal.

Att så många erfarna kollegor slutar och hittar andra vägar i livet är ett resursslöseri för Försvarsmakten. Men framförallt skapar det än mer problem för framtiden, för vilka kommer i slutändan att kunna bemanna högre staber och skolor om inte erfarna kollegor?

Hur ont det än gör i karaktären hos många officerare behöver vi tid för egen utbildning, planering och återhämtning och jag skulle därför vilja se en viss anda av återhållsamhet. Därför tror jag att frågeställningen som ska ställas inför nästkommande års värnplikt bör vara: Hur får vi det här att bli bra nog? ●

Jacob Fritzson, löjtnant vid Norrbottens regemente

UR ORDBOKEN:

→ Månadens ord ur boken "Officersjargong och manskapsslang i Sverige 1645-1945" med inledning av Gösta Langenfelt utkom 1947 på KF:s bokförlag:

Bulván/er

"Kadetter, vars tröga begrepp om höger och vänster ej ens käppen kunnat väckas och som därför fick förlängd exercis."

TWITTER:

Liggunderlagsdebatten goes aprilskämt

● Även på försvarstwitter märktes den 1 april av. Bland annat genom detta april-skämt.

Den anspelar på en lång följetong på Twitter, i folkmun känd som "Liggunderlagsdebatten", som har härjat i över två år.

Än är inte konsensus helt uppnådd när det gäller huruvida man ska rulla eller vika liggunderlag (Man ska vika tydligen, reds.anm).

INSTAGRAM:

● Distansarbete i coronatider är ett ämne som har tolkats på flera Försvarsmaktsrelaterade humorkonton den senaste tiden.

I MEDIA:

»Soldater i karantän gjorde corona-cover på Cohens Hallelujah«

→ Ett gäng värnpliktiga från Artilleriregementet, A 9, i Boden sattes i karantän på grund av smittorisen efter att de uppvisat förkylningssymtom. I karantänen gjorde de en corona-cover av Leonard Cohens klassiker "Hallelujah" och videoklippet där de värnpliktiga sjunger låten blev snart viral på sociala medier.

– Jag som har spelat musik i hela mitt liv kände en abstinens efter något att plinka på nu när vi ändå skulle sitta här. Då frågade vi Bodens soldathem om de hade någon gammal gitarr och då fick vi en. Sedan började fantasin att flöda, säger Edvin Nolerud i intervjun med P4 Norrbotten.

»Jag vill kanalisera de kunskaper i ämnet militärhistoria som finns hos oss på FHS och bland forskare i riket i stort. Ett livstecken från oss som når utanför murarna och tullarna.«

Det säger docent Piotr Wawrze-niuk, forskare i militärhistoria vid Försvarshögskolan, om hans podcast "Militärhistoria". I varje avsnitt bjuder han in en gäst. Den svenska stridsmaktens födelse, tadjiker i den sovjetiska armén i Afghanistan och finska vinterkriget är några av de ämnen som har berörts i podden.

Foto: Hans Lundgren

Vinschning i mörker

För några veckor sedan övade Helikopterflottiljens 3:e helikopter-skvadron mörkervinschning med helikopter 14 i skärgården. Detta förevisades av Hans Lundgren som skickade in bilden till Officers-tidningen. Tack för det, Hans!

OFFICERSFÖRBUNDET

Förbundsnytt

Senaste nytt från
Officersförbundet

Medlemsstatistik, 31/3 2020

Officerare.....	6 575 (+/- 0)
Specialistofficerare.....	2 663 (+1)
Soldater och sjömän.....	3 879 (+8)
Övriga	351 (-6)
Studenter.....	507 (+8)
Summa	13 975

Foto: Josef Björntum/Försvarmakten

»Vi upplever att Försvarmakten har svårt att förhålla sig till formuleringarna i det centrala chefsavtalet i sin lönesättning av chefer.«

OFFICERSFÖRBUNDETS AMBITION ÄR att anställningsvillkor och förmåner alltid ska vara reglerade i kollektivavtal som är tydliga med vad som gäller för de som omfattas av dem. Som läget är i dag anser Officersförbundet att chefsmedlemmar har blivit ekonomiskt lidande i onödan av formuleringar i det centrala chefsavtalet, vilket utgår från att lönen överenskommes i en långtgående dialog mellan arbetstagare och lönesättande chef.

– Vi upplever att

Försvarmakten har svårt att förhålla sig till formuleringarna i det centrala chefsavtalet i sin lönesättning av chefer.

Susanne
Nyberg.

Det centrala chefsavtalet är även framtaget för annan statlig verksamhet, mer av kontorskaraktär än den som Försvarmakten ägnar sig åt och som våra andra avtal är anpassade till, säger Susanne Nyberg.

INTILLDESS ATT Officersförbundet och Försvarmakten är överens om ett nytt chefsavtal gäller tillämpningen av det gamla. Uppsägningen får i nuläget därför ingen praktisk betydelse för de medlemmar som omfattas av det. En medlem som omfattas av chefsavtalet ska således fortsätta att begära ersättning för försvarmaktsdygn, jour och beredskap när denne är beordrad till detta av sin chef.

Vi återkommer om hur arbetet med ett nytt chefsavtal fortskrider och vilka effekter ett eventuellt nytt avtal får. ●

Chefskretsen

Förbundet säger upp chefsavtalet

Den sista mars sade Officersförbundet upp Försvarmaktens chefsavtal. Avtalet uppfattas som otydligt och leder till att förbundets chefsmedlemmar felaktigt inte tror sig vara berättigade till ersättningar och tillägg de faktiskt ska ha.

REDAN 2007 konstaterades den lokala tillämpningen av Försvarmaktens chefsavtal ogiltig och upphörde att gälla. Sedan 2008 har en övergångslösning varit gällande. Men med flera nya arbetsavtal sedan dess, innebärande

en förändrad begreppsvärld och andra ersättningsnivåer, så uppfattats villkoren i avtalet väldigt otydligt av våra medlemmar. Situationen har enligt Officersförbundet lett till onödiga tvister, men framförallt att en uppfattning spridit sig att chefer inte har

rätt till ersättningar för sådant som försvarmaktsdygn, jour och beredskap.

– Officersförbundet upplever inte att Försvarmakten tar frågan på särskilt stort allvar då man tillåtit villkoren att vara otydligt reglerade sedan 2008. För att nu sätta tryck i detta har Officersförbundet, tillsammans med övriga berörda arbetstagarorganisationer, därför valt att inför årets avtalsrörelse säga upp Försvarmaktens chefsavtal, säger Susanne Nyberg, förbundets förhandlingschef.

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Förbundets kurser

Höstens kurser hoppas vi kunna genomföra som planerat. Besök officersforbundet.se/kurser och anmäl dig!

Avtalsrörelsen

Vad händer med avtalsrörelsen?

Coronakrisen har på många områden i Sverige påverkat tidplanen för kommande avtalsrörelse. På det statliga området fortlöper dock arbetet enligt plan, i nuläget.

FAKTFÖRBUND OCH arbetsgivare har inom flertalet avtalsområden kommit överens om att förlänga, prolongera, nu gällande avtal. Detta kan komma att få konsekvenser även för det statliga området och Försvarsmakten, men i dagsläget har ingen överenskommelse om prolongering ingåtts mellan parterna inom staten.

– Statens avtal löper på fram till den sista september 2020. Vad som händer därefter blir i dagsläget bara spekulationer, så just nu i dagsläget löper arbetet på utifrån samma plan som tidigare, säger Susanne Nyberg, Officersförbundets förhandlingschef.

Detta innebär att yrkanden från respektive part överlämnas den 17 juni. I augusti påbörjas sedan de konkreta förhandlingarna.

ANALYS OCH BEREDNING av hur en eventuell fördröjning av avtalsrörelsen skulle påverka det statliga området pågår i dagsläget mellan arbets- tagarorganisationerna, med ambitionen att bli överens med Arbetsgivarverket inom kort.

– Det finns, utifrån rådande omvärldsläge och hur många andra avtalsområden agerat, naturligtvis risk för att det blir någon form av förlängning av våra gällande avtal. Detta i så fall för att finna en synkronisering med övriga arbetsmarknaden, säger Susanne Nyberg.

För den lokala nivån innebär detta att förhandlingar med Försvarsmakten i så fall kommer att behöva invänta vad som beslutas på den centrala statliga nivån. ●

Nytt avtal om lokala omställningsmedel

Den 1 april trädde Försvarsmaktens avtal om lokala omställningsmedel (LOM) i kraft. LOM är partsgemensamma medel som kan nyttjas för utbildning och omställning.

En förändring från tidigare LOM-avtal är att fokus nu mer ligger på "behållarperspektivet", det vill säga omställning för fortsatt anställning inom Försvarsmakten. Möjlighet till utbildning och omställning mot anställningsbarhet utanför Försvarsmakten finns dock kvar, men då måste man ha goda motiv och syften. Syftet med de lokala omställningsmedlen är att utifrån verksamhetens behov bidra till finansiering av ett långsiktigt lokalt omställningsarbete. Det kan till exempel bestå av åtgärder som ökar eller bibehåller arbetstagarens anställningsbarhet eller ökar förutsättningarna i övrigt till ett längre arbetsliv.

Det är du eller din chef som kan identifiera behovet och kommer överens om eventuell åtgärd för dig som individ.

EN PARTSGEMENSAM förbandsdialog för att introducera det nya LOM-avtalet hade påbörjats under våren, men på grund av rådande situation har de senaste mötena skett via videokonferens. Den centrala arbetsgruppen för Lokala omställningsmedel hoppas dock kunna återuppta förbandsbesöken till hösten, så att samtliga förband ska ges en bra introduktion till det nya avtalet.

Utbildningsmaterial om det nya LOM-avtalet finns på Emilia och på vår webb, officersforbundet.se ●

Pandemi

Utökad övertid i krisen

Parterna på det statliga avtalsområdet har, till följd av coronakrisen, kommit överens om att ge möjlighet till utökad uttag av övertid.

– **DÅ CORONAPANDEMIN** innebär ett mycket högt tryck på vissa statliga sektorer beslutades om möjlighet till utökad övertidsuttag under våren. Detta gäller även inom Försvarsmakten. Viktigt är att man ute i verksamheten måste ta hänsyn till arbetsmiljöaspekter och frågan om tjänstbarhet vid nyttjande av extra övertid, säger Susanne Nyberg, Officersförbundets förhandlingschef.

Arbetsgivaren får i regel begära att en arbetstagare ska arbeta på övertid högst 50 timmar per kalendermånad. Under perioden april – juni 2020 får emellertid arbetsgivaren begära att arbetstagare ska arbeta på övertid ytterligare 40 timmar per kalendermånad. Dessa ytterligare 40 timmar kan endast begä-

ras av arbetsgivaren om det beror på behov som uppstår till följd av coronapandemin. Det tillåtna totala övertidsuttaget under kalenderåret 2020 ökas i motsvarande omfattning och räknas utöver det i FM avtal om arbetstid angivna 416 respektive 900 timmar för övertid och jour sammanlagt. ●

Foto: iStock

OFFICERSFÖRBUNDET FÖRBUNDS- MÖTE 2020

Förbunds möte 2020 genomförs i år på Quality Hotel Globe, invid Globen i Stockholm.

Dags för förbunds- möte 2020

Förbundsmötet är Officersförbundets högsta beslutande organ. Den 10-12 november samlas över 100 förtroendevalda delegater i Stockholm för att besluta om förbundets inriktning de kommande tre åren.

OFFICERSFÖRBUNDETS

förbunds möte hålls vart tredje år. Mötet

bestämmer innehållet i förbundets fackliga program, stadgar samt budgeten för kommande verksamhetsperiod. Förbundsmötet väljer också ny styrelse, nya revisorer, valberedning och ersättningskommitté. Deltar gör representanter, ombud, från förbundets samtliga lokala officersföreningar. Antalet ombud som en officersförening kan skicka varierar beroende på förenings storlek.

Inför förbundsmötet tas förslag till beslut fram. De förslag som kommer från en förening

eller enskild medlem kallas för motioner. Mer om hur motioner hanteras kan du läsa om i artikeln härintill.

DEFÖRSLAG SOM kommer från förbundsstyrelsen kallas för propositioner. Förbundsstyrelsens propositioner finns redan nu att läsa på förbundsmötessajten, www.of-forbundsmote.se.

De propositioner förbundsstyrelsen lagt fram för årets förbunds möte innebär inga dramatiska förslag på förändringar, utan handlar mer om en ombrytning i formen och presentatio-

**Håkan
Jansson**

Coronainfo. Utvecklingen av pågående Coronapandemi kan naturligtvis få konsekvenser för möjligheten att genomföra förbundsmöte 2020 som planerat. Vi ber er att vara uppmärksamma på information som sänds ut i ärendet, då planerna snabbt kan komma att ändras beroende på omvärldsläget.

Mötesinfo på webben

All relevant information om förbundsmötet hittar du på www.of-forbundsmote.se

»Vi vill fortsätta att utveckla begreppet Officersprofessionen under kommande förbundsmötesperiod, och med den hela det militära yrket, för att skapa en fast punkt att utgå ifrån.«

nen för att bättre passa Officersförbundets strategiska planering och på så sätt bli tydligare och mer transparent i det inre arbetet, samtidigt som ambitionen är att föreslagna ändringar ska göra styrdokumenterna mer lättlästa och tydliga även för föreningarna – inte minst när det gäller vad de förväntas göra och i vilken riktning de ska sträva. Detta enligt Håkan Jansson, ledamot i förbundsstyrelsen och ordförande i styrelsens arbetsgrupp "Anställningsvillkor".

– Vi vill fortsätta att utveckla begreppet Officersprofessionen under kommande förbundsmötesperiod, och med den hela det militära yrket, för att skapa en fast punkt att utgå ifrån. Det gör i sin tur att vi lättare kan göra breda jämförelser med andra yrkesgruppers löneläge och på så sätt minst hålla jämna steg med resten av samhällets löner och löneutveckling. Officersförbundets analys bygger på att vi arbetar långsiktigt utifrån styrelsens strategiska plan. Våra medlemmar ska själva uppleva att de får korrekta löner och villkor för det arbete de utför, även med hänsyn taget till de särskilda krav och umbäranden som vårt yrke innebär. Vi vill därför minska centrala styrningar och öka det lokala inflytandet över lönebildningen. Detta är den inriktning styrelsen söker stöd för att fortsätta arbeta mot vid årets förbundsmöte, säger Håkan Jansson. ●

Motionsskola

Det är nyttigt att motionera

Det är du som medlem som bestämmer vad Officersförbundet ska arbeta med och i vilken riktning vi ska gå. Besluten om detta fattas vid Förbundsmötet, och din väg till inflytande stavas – motion.

EN MOTION ÄR ett beslutsförslag från en enskild medlem eller en officersförening och kan handla om i princip vad som helst med facklig anknytning. Vi uppmanar alla med intresse för hur Officersförbundet ska arbeta framåt att ta tillfället i akt att skriva motioner inför Förbundsmöte 2020.

Du kan skriva hur många motioner som helst, och förslaget kan omfatta vad som helst du vill att förbundet ska göra eller förändra. Ett bra tips är att börja med att läsa styrelsens propositioner. Dessa hittar du på förbundsmöteswebben: of-forbundsmote.se. Är det något du inte håller med om? Något som ska bort eller läggas till?

Instruktioner om hur du rent formellt skriver en motion, e-formulär och nedladdningsbara formulär hittar du på förbundsmötets egen webbplats, of-forbundsmote.se. I korthet går det till såhär:

- Skriv en rubrik som kortfattat beskriver vad ärendet handlar om.
- Beskriv vad ärendet handlar om, vad ligger bakom den förändring du vill göra.
- Avsluta motionen med att själv föreslå ett beslut som du tycker att årsstämman ska. Beslutet skrivs i form av "att"-satser.

OM DU LÄMNAR in motionen som medlem ska du skicka din motion till din lokalförening som sedan skickar den vidare till förbundet.

Motionen ska vara förbundet tillhanda senast den 9 augusti, så det är viktigt att du lämnar din motion till din lokalförening i god tid före dess. ●

Valberedningen

Vem ska styra ditt förbund?

Vid förbundsmötet väljs även en ny föreningsstyrelse, de 15 personer som kommer att utgöra Officersförbundets högsta ledning under kommande tre år. De förtroendevalda som har till uppgift att gallra fram dugliga kandidater – valberedningen – har därför en mycket viktig roll.

VALBEREDNINGEN ÄR NU inne i en intensiv period då remissarbetet är igång inför Förbundsmöte 2020.

– Remiss nummer ett är utgiven och vi har fått in föreningarnas svar så att vi kan påbörja arbetet för en ny remissutgåva. Totalt har vi tre remissrundor innan vi ger ut vårt slutliga förslag. Denna arbetsmetod har vi länge använt och tycker att den fungerar väl i nomineringsarbetet. De flesta föreningarna visar idag stort engagemang redan från start och det underlättar naturligtvis, säger Sven-Åke Söderbjörk, valberedningens ordförande.

TILL EN FÖRBUNDSSTYRELSE ska beredningen bygga ett förslag som är allsidigt sammansatt, spritt i åldrar, grader, kön och geografi. Därtill är målsättningen att bygga en styrelse som har en långsiktighet.

– Jag önskar att föreningarna förstår varför vi ibland måste byta ut en trotjänare som har gjort ett bra jobb i många år. Många av dessa beslut är svåra att ta men jag känner mig trygg i valberedningens sammansättning och arbetsmetod. Min uppmaning till alla föreningar är att fortsätta vara engagerade i vårt nomineringsarbete, ni gör skillnad, säger Sven-Åke Söderbjörk.

Mer om valberedningen hittar du på www.of-forbundsmote.se ●

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Orry Finnermark i sin yrkesroll - militärpolis vid Livgardet.

Med sikte på fler GSS-medlemmar

I dag är andelen GSS som engagerar sig som förtroendevalda i Officersförbundet relativt lågt. Men det är något Orry Finnermark hoppas ska ändra sig. "Fler GSS-anställda borde engagera sig fackligt, vill man vara med och påverka sin och sina kollegors arbets-situation är det den absolut bästa möjligheten".

Text: Fredrik Hultgren Foto: Margareta Bloom Sandebäck

ORRY FINNERMARK, korpral vid 115:e militärpolis kompaniet på Livgardet i Kungsängen, har en ganska speciell karriär bakom sig i Försvarsmakten. År 2009 ryckte han in i den sista värnpliktskullen innan värnplikten lades vilande, och 2010 ingick han i den första GSS-omgången med anställda soldater. Både sist ut och först in allt

så. Som GSS har han också blivit kvar i snart tio år, trogen sitt ursprungliga kompani.

– Hade det inte varit för värnplikten hade jag nog aldrig hamnat i Försvarsmakten. Det är oerhört bra att vi återaktiverat plikten, egentligen borde alla göra den. Man lär sig så oerhört mycket om sig själv, sina styrkor och begränsningar, säger Orry.

Men att sedan kliva på i den allra första omgången anställda soldater var inte helt enkelt. Förvirringen och osäkerheten var ganska stor inom Försvarsmakten, minns Orry.

– Inte minst bland vissa av officerarna var det en omställning att gå från att jobba med värnpliktiga till att ens soldater plötsligt också var kollegor. Vi som anställdes på kompaniet var ju även alltifrån helt nymuckade värnpliktiga till folk med många års arbetslivserfarenhet och flera utlandsmissioner i bagaget, säger Orry.

Han minns även att omställningen initialt ledde till

många konflikter mellan de GSS-anställda och cheferna. Men på det hela taget gick det trots allt ganska bra och tog inte mer än kanske sex månader att akklimatisera organisationen till de nya förutsättningarna.

– Framförallt var det bra att vi hade de lite äldre med erfarenhet. De vågade säga ifrån på ett annat sätt och drev verkligen linjen att vi faktiskt är anställda, precis som alla andra.

KANSKE VAR DET även där i början av den militära yrkesbanan som Orry insåg vikten av att engagera sig för att kunna vara med och påverka. Redan efter ett år var han medlem i förbundet och 2012 tog han uppdraget som listförhandlare.

– Vi, ett kompani om 64 personer, var både nationell och internationell militärpolisresurs för hela Försvarsmakten. Det var under den tid då vårt engagemang var stort i såväl Kosovo som Afghanistan. Så av 64 personer var runt 20 konstant iväg på internationell insats eller missionsutbildning. Det var oerhört mycket planering och omplanering. Ingen av soldaterna visste vad som gällde och många av officerarna kunde lätt missa saker i planeringen på grund av dess komplexitet. Cheferna slet nog ibland sitt hår i frustration.

Det har blivit många listor sedan 2012. Med tiden blev Orry den man vände sig till för att få hjälp med hur det funkar – såväl chefer som medarbetare sökte hans råd.

– Jag ser den fackliga rollen mycket som att vi kan vara ett stöd, inte bara för medlemmarna utan lika mycket för cheferna. Man ska inte heller glömma att cheferna oftast också är medlemmar så hjälpen blir dubbelt positiv. Att stötta i planeringen innebär att chansen ökar att det blir rätt från början. Naturligtvis är vi även ibland kontrollfunktion, men främst ser jag det som att vi – fack och arbetsgivare – är samarbetspartners, säger Orry.

Samarbete i stället för konflikt är ett förhållningssätt som Orry flera gånger återkommer till.

– Facket och arbetsgivaren – det är vi tillsammans som löser problem, inte vi mot dem. Ser man det så kommer det inte att funka. Jag ser min, och fackets, roll som tvädelad. Vi är en hjälpande hand för arbetsgivaren, samtidigt är vi ett skydd för arbetstagaren.

I DAG JOBBAR Orry heltid som facklig förtroendeman för Livgardets officersförening. Efter föräldraledigheten till sommaren kommer han att gå tillbaka på 50 procent fackligt och 50 procent i verksamheten. Han sitter även som sekreterare i lokalföreningens styrelse och har fortsatt rollen som listförhandlare på förbandet.

Hur har det varit att jobba som GSS och samtidigt ha den fackliga rollen, har du stött på motstånd?

– Nja, oftast funkar det bra, några tillfällen mindre bra. Ibland har det varit svårt för vissa att hålla reda på vilken Orry man pratar med, den fackliga förtroendemannen och listförhandlaren, eller medarbetaren. När jag delar arbetstiden mellan det fackliga och verksamheten försöker jag lösa det genom att vara civilklädd när jag jobbar fackligt och bära uniform när jag är militär. Men ibland måste man byta hatt innan man hinner byta kläder.

Men Orry understryker dock att engagemanget i Officersförbundet mestadels varit väldigt positivt och givande, och uppmanar fler från GSS-sidan att engagera sig.

– Framförallt är det kul. Samtidigt är det oerhört lärorikt. Man får en bättre insikt i hur saker och ting funkar utanför den egna bubblan, en förståelse för helheten. Och vill man förändra något för sig själv och sina kollegor är det via facket som vägen framåt ligger.

ROLLENSOM LISTFÖRHANDLARE är något som Orry också understryker vikten av. Att vara med och se till att det blir rätt.

– Cheferna menar väl och vill att det ska bli bra. Man vill lösa uppgiften men kan inte alltid förhålla sig till våra avtal för att man ibland saknar kunskapen. Många chefer har koll, men långt ifrån alla. Då känns det bra att kunna hjälpa till. Men samtidigt måste man ha en ödmjukhet i sin approach, inte utgå från att jag har rätt och du har fel. Alla kan göra

fel, även om man vill väl – chefer, fack och arbetstagare. Vad vi kan göra är att hjälpa varandra så att det blir rätt i slutändan, och ha en förståelse för att de flesta inte gör fel med avsikt. Vi jobbar mot samma mål. Ska det funka är det viktigt att släppa prestigen, våga fråga och erkänna att man kan ha fel.

Du talar mycket om vikten av samarbete. Är det vad som driver ditt fackliga engagemang?

– Jo, det kan man nog säga. Facket är någon som håller dig om ryggen, du är inte ensam. Om något jobbigt händer är vi kanske lite som en krockkudde också. Och ju fler vi är desto mjukare blir kudden, säger Orry och avslutar med ytterligare en liknelse:

– Granatkastarpluton här på Livgardet övar ofta med en tung trästock. Det är jätkligt svårt att släpa på den där stocken själv, men är man många kan man till och med springa med den. ●

Orry Finnermark

Ålder: 30 år

Fackligt uppdrag:

Sekreterare i Livgardets officersförening, listförhandlare.

Bakgrund i korthet:

Värnplikt som beriden militärpolis 2009.

Anställd som GSS/K vid 115:e militärpoliskompaniet sedan 2010.

Familj: Fru Giselle och sonen Neo på 7 månader.

Bor: I Kallhäll utanför Stockholm

På fritiden: Dömer ishockey, kör MC och går Nijmegenmarschen (tre genomförda än så länge, siktar på elva).

Orry med sitt huvudsakliga arbetsredskap under MP-karriären - motorcykeln.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet:

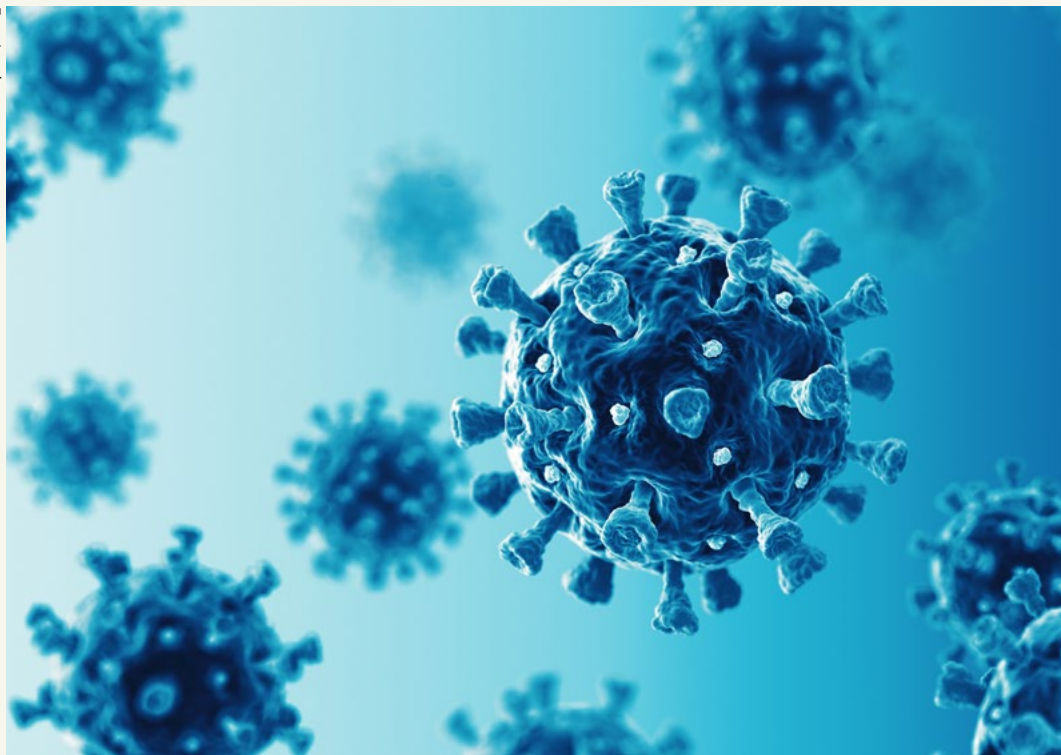
Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: iStock

Frågor och svar i coronatider

Många av de frågor som nu inkommer till våra ombudsmän har i dag av naturliga orsaker en koppling till den pågående coronapandemin. Av den anledningen ser "fråga förbundet" lite annorlunda ut i detta nummer.

För att hantera avtalsrelaterade situationer med koppling till det rådande läget genomför Försvarsmakten och Officersförbundet dagliga avstämningar.

Ett partsgemensamt dokument – FAQ – med svar på frågor och rekommendationer publiceras

på Officersförbundets webbplats, officersforbundet.se, samt på Emilia. Dokumentet uppdateras kontinuerligt.

FÖR ALLA AVTALSFRÅGOR du har (arbetstid, arbetsmiljö, och så vidare) som kan kopplas till nuva-

rande samhällsläge och coronapandemin så hänvisar vi i första hand till denna FAQ.

På vår webbplats hittar du länk till dokumentet på startsidan, eller direkt på följande adress:

<https://www.officersforbundet.se/rad-och-stod/om-corona-partsgemensam-information/>

Hittar du inte de svar du söker, kontakta i första hand din lokalförening. De har bäst koll på vad som gäller just dig och de lokala förhållandena. Du kan även vända dig till ditt lokala skyddsombud.

FAQ-DOKUMENTET är partsgemensamt mellan Försvarsmakten och Officersförbundet. För dig som arbetar inom en annan myndighet kan dokumentet vara en god vägledning, men andra förhållanden kan råda varför du bör vända dig till arbetsgivaren eller din lokalförening om du är osäker på vad som gäller.

Officersförbundet ger inte ut några egna direktiv eller riktlinjer till sina medlemmar i coronarelaterade frågor. Vårt arbetssätt i detta allvarliga läge är att det ska finnas EN källa för information – arbetsgivaren.

Vi bevakar dock att den informationen stämmer överens med gällande kollektivavtal, lagar och föreskrifter. Då vi har avtal som reglerar vårt arbete i hela konfliktskalan har vi alla förutsättningar att denna situation ska kunna hanteras på ett bra sätt. ●

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer,
Martin Sachs

Medlemsservice:

Carina Viklund och
Maria Jensfelt

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon:

08-440 83 30

Web:

www.officersforbundet.se

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

Varsågod! Mobil videokonferenslösning för skyddsvärda uppgifter.

Många företag och organisationer har behov av att kunna hålla möten på distans. Tutus Data har därför tagit fram en helt säker videokonferenslösning för mobila och stationära användare. Drift och support sker i Sverige i säkerhetsklassade datorhallar med svensk säkerhetsprövad personal och tjänsten erbjuds utan kostnad för de som har befintligt Färist Mobil abonnemang på Krypto.nu. Videokonferenslösningen är lika enkel att använda som den är säker och

skyddar digitala möten med känsligt och skyddsvärt innehåll.

Tutus Data är marknadsledande inom säker it-infrastruktur och svensk kryptoteknik godkänd för att skydda rikets säkerhet. För information om videokonferenslösning kontakta Mikael Andersson på mikael@tutus.se eller läs mer om oss på www.tutus.se

90 år av partnerskap med Flygvapnet

Ända sedan 1930 har det som idag är GKN Aerospace i Trollhättan levererat och underhållit flygmotorer till det svenska försvaret.

Idag ansvarar företaget för att säkerställa tillgängliga och luftvärldiga motorer till så låg livslängdskostnad som möjligt för hela den globala Gripen-flottan.

Samtidigt pågår förberedelser för att även kunna ta hand om de nya motorerna till Gripen E. Stor kraft satsas också på forskning och utveckling för att i framtiden kunna vara med och leverera motorer även till nästa generations stridsflygplan.

Framtidens stridsflygplan kommer att ställa helt nya krav på motorerna, eller energisystemet som det också skulle kunna kallas, och därför kommer det att behövas ett rejält tekniklyft.

Kraven på försörjningssäkerhet ökar också. Det blir allt viktigare att Sverige kan säkerställa en långsiktig nationell förmåga och kompetens inom detta område.

Vi på GKN Aerospace är redo för den utmaningen.